

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Saxta müharibə
xəbəri yayanlar
cəzalandırıldı - DTX
və MEDIA-dan
xəbərdarlıq
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 9 aprel 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 61 (8434) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Moskva və Vaşinqton arasında
məxfi İrəvan anlaşması - iddia

Ermənistan
ABŞ-dan alıb
Rusiyaya satır

yazısı səh.5-də

Türkiyənin silah
şirkətlərinin Bakıda
toplaşmasının ilginç səbəbi

yazısı səh.3-də

Ali məktəblərimizi regionlara
yay(s)aq - ekspertlər deyir ki...

yazısı səh.14-də

"Yenə savaş olacaq" iddiasına
Bakıdan reaksiyalar

yazısı səh.3-də

Medvedyev Makronu "Crocus"
terrorunun şəriki adlandırdı

yazısı səh.8-də

Ötən il 801 məhkum əfv edilib,
bəs bu il kimlər azad olunacaq?

yazısı səh.11-də

Ukrayna üçün "alman ssenarisi":
parçalanmaq, sonra birləşmək?

yazısı səh.12-də

İrəvanın "qırmızı xətt" riyakarlığı -
mövzu Ermənistan olan kimi...

yazısı səh.13-də

Bazarlarda satışa çıxarılan
ciyələklər: yeyək, yeməyək - reportaj

yazısı səh.15-də

Ramazan ayının 30-cu günü

İftar 19.28 (Bakı)

30-cu günün duası: İlahi, Bu gün mənim orucumu bəyənilmiş və qəbul edilmişlərdən qərar ver! O şey ki, Sən razısan və Sənin Peyğəmbərin (s) razıdır, onun köklərini və budaqlarını möhkəm et! Səni and verirəm ağamız olan Həzrət Məhəmmədin (s) və onun pak Əhli-beytinin (ə) haqqına! Və həmd olsun ələmlərin Rəbbinə!

İftar duası: "Allahım, Sənin rızan üçün oruc tutdum, Sənə inandım, Sənə güvəndim. Sənin ruzinlə iftar açır və Sənə təvəkkül edirəm. Ey bağışlayan Allah, günahlarımı bağışla".

ALLAH ORUCUNUZU QƏBUL ELƏSİN!

TÜRKİYƏ-AZƏRBAYCAN BİRLİYİNƏ QARŞI QƏRB HİYLƏSİ

Prezident İlham Əliyevin Çavuşoğlu ilə görüşdə verdiyi mesajın arxasında dayanan mühüm məqamlar; ölkəmizə qarşı məkrli planların hədəfləri açıqlandı

yazısı səh.9-da

Məmurlar Hesablama Palatasını niyə saymır - deputatdan çağırış

HP 2023-də apardığı araşdırmalar zamanı 2022-ci ilə müqayisədə 57 faiz çox - 1 milyard 252,6 milyon manatlıq təhrif aşkar edib, amma...

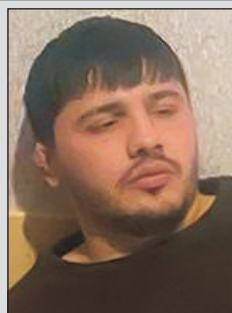
yazısı səh.10-da

Sahib Aliyev

Deputat:
"Qarabağdan
qarşidurma obyektini
kimi istifadə edə
bilməyən Qərb onu
şərti sərhədlə
əvəzləyib"

yazısı səh.4-də

Ekspertiza
Əhmədli bağlı
rəy verdi -
"Hadisəni
anlaşıqz törədib"

yazısı səh.2-də

Siyavuş Novruzov:
"Nəslinin
yanından camaat
söyüb keçir, deyir
buradan deputat
seçilməliyəm"

yazısı səh.6-da

Prezident xalqı təbrik etdi

Prezident İlham Əliyev Ramazan bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqına təbrik ünvanlayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, təbrikdə deyilir:

“Hörmətli həmvətənlər!

Sizi və dünyanın müxtəlif guşələrində yaşayan bütün soydaşlarımızı Ramazan bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edir, həminizə ən səmimi arzu və dileklərimi çatdırıram.

Ramazan ayı insanların qəlbini və təfəkkürünü nurlandıran, onları əmin-amanlığa, vəhdətə, əxlaqi saflığa dəvət edən mübarək aylardandır. Müqəddəs kitabımız Quranı-Kərimin nazil olduğu bu ayda müsəlmanlar Uca Yarıdan qarşısında vicdani borc və vəzifələrini ləyaqətlə yerinə yetirmək, mənəvi-əxlaqi zənginliyin fərhəni yaşamaq fürsəti qazanırlar.

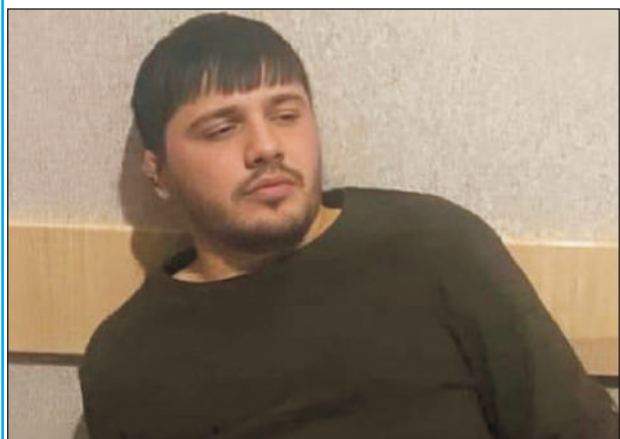
Xalqımız taleyinin ən çətin dövrlərində belə, öz tarixi köklərini, milli-mədəni dəyərlərini, adət-ənənələrini qoruyub saxlamışdır. İslam dünyasının ayrılmaz hissəsi olan Azərbaycanda dini bayram və mərasimlər hər il qeyd olunur və müsəlman aləmi ilə mənəvi həmrəyliyimizi təcəssüm etdirir. Bilki Ramazan bayramı həm də otuz illik düşmənin tapdağından azad edilmiş dedə-baba yurdlarımızda, Azərbaycanın bütün suveren ərazisində keçirilməsi ilə əlamətdardır.

Əziz bacı və qardaşlarım!

Orucluğu sınaqlarından alnıaçıq çıxan inanclı vətəndaşlarımız Ramazan ayını qürur və şükranlıq hissləri ilə yola salırlar. Ölkəmizin hər yerində xalqımıza xas xeyriyyəçilik və yardımlaşma tədbirləri həyata keçirilir, şəhidlərimizin ölməz xatirəsi minnətdarlıqla yad edilir. Ümidvaram ki, dua və niyyətləriniz Tanrı dərğahında qəbul olunacaq, bu mübarək bayram xeyirxahlığın, şəfqət və mərhəmət duyğularının təntənəsinə çevrilərək cəmiyyətimizdə birliyi və həmrəyliyi daha da gücləndirəcəkdir.

Allah orucunuzu qəbul etsin. Ramazan bayramınız mübarək olsun!"

Ekspertiza Əhmədlə bağlı rəy verdi - “Anlaqsız olub”

Fevral ayının 13-də 5 nəfər ailə üzvünün qəsdən öldürülməsinə dair Xətai Rayon Prokurorluğunda istintaq edilən cinayət işi üzrə təqsirləndirilən şəxs Əhməd Əhmədovun barəsində təyin olunmuş komission məhkəmə-psixiatrik ekspertizasının 04.04.2024-cü il tarixli rəyinə əsasən, o cinayət əməlini törədən zaman anlaqsız vəziyyətdə olub.

Bu barədə Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

İstintaq orqanı tərəfindən təqsirləndirilən şəxs Ə.Əhmədovun cinayətin törədildiyi anda psixi vəziyyətinin yenidən müayinə olunması üçün 05.04.2024-cü il tarixdə təkrar komission məhkəmə-psixiatrik ekspertizası təyin olunub və o, məhkəmənin qərarı ilə tibb müəssisəsinə yerləşdirilib.

1999-cu il təvəllüdlü Əhməd Əhmədovun aralarında yaranmış mübahisə zamanı atası - 1972-ci il təvəllüdlü Mehman Əhmədovu, anası - 1977-ci il təvəllüdlü PİKƏ Əhmədovanı və qardaşı 2015-ci il təvəllüdlü Məhəmməd Əhmədovu, bundan əvvəl başqa bir ünvanda isə bacısı - 1997-ci il təvəllüdlü Elmira Əhmədovanı və onun azyaşlı qızını qətlə yetirməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Saxta müharibə xəbəri yayanlar cəzalandırıldı - DTX və MEDIA-dan xəbərdarlıq

“Son günlər bəzi sosial şəbəkələrdə Azərbaycan-Ermənistan sərhədində gərginliyin artması, Azərbaycan Ordusunda şəhidlərin və yaralıların olması, qoşun birləşmələrinin və ağır artilleriya silahlarının hazırlıq vəziyyətinə gətirilməsi, Laçın rayonu ərazisində komendant saatının tətbiq edilməsi ilə bağlı bir sıra şəxslər tərəfindən əsassız məlumatlar, reallığı əks etdirməyən saxta xəbərlər yayımlanır”. Medianın İnkişafı Agentliyinin və Dövlət Təhlükəsizliyi

Xidmətinin birgə məlumatında deyilir ki, DTX tərəfindən aparılan araşdırmalar nəticəsində cəmiyyətdə narahatlığın yaranmasına səbəb olan bu kimi məlumatları yayan şəxslərin Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları - 1977-ci il təvəllüdlü Əliyev Rəşad Balağa oğlu və 1973-cü il təvəllüdlü Məlikov Pərviz Ramiz oğlu olduğu müəyyən edilmiş, onların belə məlumatları yaymalarının qarşısı alınaraq zəruri hüquqi prosedur tədbirlər həyata keçirilmişdir.

MEDIA və DTX sözügedən əməllərin törədilməsinin ciddi hüquqi məsuliyyətə səbəb olduğuna dair xəbərdarlıq edərək, media subyektlərini və jurnalistləri sosial şəbəkələrdə yayımlanan qeyri-dəqiq, mənbəyi bilinməyən məlumatlardan istifadə etməməyə, vətəndaşları bu kimi hallara qarşı hər zaman prinsiplilik nümayiş etdirməyə, sosial şəbəkələrdə yayılan, rəsmi mənbələrə söykənməyən əsassız informasiyalara inanmamağa çağırır.

Millət vəkiliindən dollarla bağlı vacib açıqlama

“ABŞ-ın Federal Ehtiyatlar Sistemi (FED) kəskin faiz artımlarından sonra artıq faizlərin optimallaşdırılmasını həyata keçirməyə başlayıb. Bununla belə, dünya bazarında dolların bir sıra aparıcı valyutalara nisbətən məzənnəsində artımlar var. Dollar avro münasibətlərində isə birincinin son dövrlər möhkəmlənməsi müşahidə olunur”.

Bunu millət vəkili Vüqar Bayramov bildirib.

Deputat əlavə edib ki, qonşu ölkələrdə də ABŞ dollarının güclənməsi müşahidə olunur: “Azərbaycanda isə yanvar-fevral aylarında dollara tələb daha yüksək olub. Mart-aprel aylarında keçirilən hərəaclarda ilk olaraq tələb yüksək olsa da, sonuncu hərəacdə (4 aprel) dollara tələbin optimallaşması

və azalmasının şahidi olduq.

2024-cü ilin növbəti aylarında manatın məzənnəsi Mərkəzi Bankın mövqeyindən asılı olacaq. Ölkəmiz üzən valyuta rejiminə keçməyib. Bizdə tənzimlənən valyuta rejimidir. Buna görə manatın məzənnəsinə praktik olaraq Mərkəzi Bankın mövqeyi, eyni zamanda tədiyə balansının vəziyyəti təsir edəcək”.

Ramin Məmmədov

Deputat Dini Komitəyə sədr təyin olundu

Ramin Ələməşah oğlu Məmmədov Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri təyin edilib. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı Sərəncam imzalayıb.

Ramin Məmmədov 1979-cu ildə fevralın 17-də Ağdərə şəhərində doğulub.

Son təyinatınadək deputat olan Ramin Məmmədov 1 mart 2023-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlər ilə təmaslar üzrə məsul şəxs müəyyən edilmişdi.

Ramin Məmmədov Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvüdür. O, YAP-ın 5 mart 2021-ci il tarixli VII qurultayında Partiya İdarə Heyətinin üzvü seçilib.

Ermənistan sülhlə bağlı Azərbaycanın təkliflərinə cavab göndərərək

İrəvan sülh müqaviləsi ilə bağlı Bakının təkliflərinə cavab göndərərək.

APA xəbər verir ki, bu barədə Ermənistan XİN-in mətbuat katibi Ani Badalyan “AzadlıqRadiosu”nun erməni xidmətinin sorğusuna cavab olaraq bildirib.

O qeyd edib ki, söhbət sülh müqaviləsi layihəsi ilə bağlı təkliflərin 8-ci redaksiyasından gedir.

Brüsseldəki 5 aprel görüşü əfsus ki, Bakı və İrəvan arasında sülh anlaşmasını yaxınlaşdırmağa töhfə olmadı. Əksinə, bədbinliyi daha da artırdı. Tarixin təcrübəsi isə deyir ki, gecikən sülhün alternativləri həmişə müharibədir. Bunu yəqin ki, İrəvan da, Qərb paytaxtları da bilir. Təəssüf ki, başına gələnlərdən dərs götürməyən Ermənistan yenidən yanlış, avantürist kurs götürüb. Görünən budur ki, İrəvan qonşularla təcili barışıq əldə etmək əvəzinə, indi də kollektiv Qərbin dəstəyi ilə toparlanmağı, güclənməyi, hücum ordusu yaratmağı hədəfləyib. Yəni o, sülhdən çox revanşa hazırlaşır. Bunu şərti sərhəddə son vaxtlar Ermənistan tərəfindən artan təxribatlar da sübut edir. Əfsus ki, xarici havadarların "sülh söyləri" də müstəsna olaraq, kapitulyant ölkəni Qərb maraqları çərçivəsində Azərbaycana qarşı qızıqdırmağa yönəlib.

Ermənistanın Azərbaycana qarşı müharibəyə hazırlaşdığını və Qərbin diktəsi ilə yeni gərginliyin başlayacağını Rusiya siyasi ekspertləri də iddia edirlər. Məsələn, tanınmış rusiyalı **politoloq Sergey Markov** özünün Teleqram kanalında yazıb ki, yaxın günlərdə Azərbaycanla Ermənistan arasında yeni lokal müharibə başlaya bilər.

Onun sözlərinə görə, Ermənistanın rəhbəri Nikol Paşinyan Brüsseldə ABŞ dövlət katibi Blinkenlə və Avropa İttifaqının rəhbərliyi ilə çox uğurlu danışıqlar aparıb. ABŞ və Avropa İttifaqından Ermənistanla hərtərəfli hərbi yardım elan edilib. Və dərhal Azərbaycanla sərhəddə gərginlik yaranıb. Bu, bir daha təsdiq edir ki, hər bir yardım Ermənistanı qızıqdırır: "Nikol Paşinyan sərhəddə

"Yenə savaş olacaq" iddiasına Bakıdan reaksiyalar

Siyasi və hərbi ekspertlər Ermənistanla təhlükəli planda yer almamaq çağırışı etdilər

gərginlik yaratmaqla ABŞ və Avropa İttifaqından daha çox hərbi yardım almağamı çalışır? Ermənistan Ukrayna yolu ilə gedir, yoxsa Ukrayna yoluna sürüklənir?

Çoxları hesab edir ki, yaxın günlərdə Azərbaycanla Ermənistan arasında yeni kiçik müharibə baş verə bilər. ABŞ və Avropa İttifaqı İrəvandan Cənubi Qafqazda özünün hərbi mövcudluğunu əsaslandırmaq üçün zəmin yaratmağı xahiş edib? Bu sualların cavabı heç də bölgədə sülhə xidmət etmir".

Sergey Markov nə dərəcədə haqlıdır? Lokal olsa belə, müharibə gerçəkdən qapıda mı?

Politoloq Yusif Bağırzadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycanın kiminlə müharibə aparmaq niyyəti yoxdur. Biz yalnız ölkəmizə qarşı təhdidlər fonunda hansısa lokal əməliyyatlar keçirə bilərik: "Markovun ABŞ və Avropa İttifaqı Ermənistanla hərtərəfli hərbi yardım elan edib fikirlərinin nəyə əsaslandığını deyə bilmərəm, çünki məlum 5 aprel görüşündə Ermənistanla hər hansı hərbi yar-

dımın göstərilməsi, təhlükəsizlik zəmanəti verilməsi kimi məsələlərin müzakirə olunduğu açıqlanmayıb. Ən azından rəsmi olaraq belə bir müzakirənin aparıldığı haqqında məlumat yoxdur.

Elə məhz Ermənistanın istənilən yardımı ala bilməməsinin nəticəsidir ki, bu gün rəsmi İrəvan sərhədlərimizə doğru hərbi texnika və canlı qüvvə yığmaqla vəziyyəti gərginləşdirməyə və bunun fonunda "Ermənistanın təhlükəsizliyinə təhdid var" deyib hay-küy salaraq silah və texnika yardımı al-

mağa çalışır".

Politoloqun fikrincə, həm Avropa İttifaqı, həm də ABŞ Ermənistanı başa salıblar ki, indiki məqamda, yəni Ermənistanın KTMT üzvü qaldığı bir dövrdə, eləcə də Ermənistan ordusu üzərində Rusiyanın təsir imkanlarının kifayət qədər yüksək olduğu bir vəziyyətdə bu silah və texnikanın Ermənistanla ötürülməsi mümkün deyil. Çünki həmin silahların Rusiyanın əlinə keçməyəcəyinə dair hər hansı bir zəmanət yoxdur: "Avropa İttifaqı da, ABŞ da Ermənistan üçün silah və texnika təminatını yalnız özlərinin Cənubi Qafqaza yerləşməsindən sonra tədarük edə bilərlər. Bu da baş nazir Nikol Paşinyanın nəzərinə çatdırılıb. İndiki mərhələdə ssenari ondan ibarətdir ki, Ermənistanın təxribatları fonunda Azərbaycan yeni əməliyyatlara başlayır və Ermənistan da "KTMT bizim təhlükəsizliyimizi təmin etməkdə acizdir" deyib rəsmi olaraq bu alyansdan çıxır.

Qarşıda hansısa hərbi toqquşmanın olub-olmayacağı Ermənistanın davranışlarından asılı olacaq. Yenə təkrar edirəm, əgər Ermənistanın oyunları ölkəmizin təhlükəsizliyinə

təhdid yaradacaqsa, o təhdidin aradan qaldırılması şərt olacaq".

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov isə bildirdi ki, Ermənistanın davranışları, son bir həftədə dəfələrlə Azərbaycan istiqamətinə atəş açması, sərhəd boyu hərbi qüvvələrini, hərbi texnikalarını cəmləşdirməsində aktivləşməsi işğalçı ölkənin genişmiqyaslı eskalasiya hazırlığından xəbər verir: "Azərbaycan öz sərhədlərinin təhlükəsizliyini qorumaq əzmindədir və bunu İrəvan da bilir. Bunu bilə-bilə avantüraya gedib müharibəyə səbəb olacaq hərbi təxribatlar törətmək istəyirsə, o deməkdir ki, havadarlarından göstəriş alıb. Ermənistanın sülhdən uzaqlaşmaq və gərginlik yaratmaq xəttini götürməsi hərbi toqquşmanı yaxınlaşdırır və qaçılmaz edə bilər. Lokal müharibə ehtimalı get-gedə yüksəlir. Artıq Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi və Xarici İşlər Nazirliyi baş verəcək hadisələrə görə Ermənistan məsuliyyət daşıyacağını bəyan edib. Ermənistan bölgəni yeni müharibə meydanına çevirmək planlarının alətinə çevrilməlidir. Çünki bundan sonra ən çox ziyan çəkən elə Ermənistanın özü olacaq".

□ **Elibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"**

Türkiyənin silah şirkətlərinin Bakıda toplaşmasının ilginclik səbəbi

Ekspert: "Ermənistanla Azərbaycan arasında müharibənin olmasını istəyənlər bilməlidir ki..."

Bir neçə gün öncə Türkiyənin bütün silah şirkətləri Bakıda idi. "Yeni Müsavat"ın xəbərinə görə, Türkiyənin NATO-dakı nümayəndə heyətinin rəhbəri, Böyük Millət Məclisinin deputatı, keçmiş xarici işlər naziri Məvlud Çavuşoğlu da Azərbaycanda səfərdə idi. O, jurnalistlərə açıqlamasında mühüm mesajlar verib.

M.Çavuşoğlu Ermənistanı silahlandıraraq Qərb dövlətlərinə sət xəbərdarlıq edib: "Məqsədləri Ermənistanı gücləndirərək yenidən müharibəyə təşviq etməkdirsə, bilsinlər ki, Azərbaycan yalnız deyil. Heç bir zaman da yalnız qalmayacaq! Türkiyə hər zaman Azərbaycanın yanındadır. Onlar bir verərsə biz üç verərik. Bütün müdafiə sənayesi şirkətlərimiz buradadır. Biz təbii ki, Azərbaycanı dəstəkləyəcəyik!"

Fransanın, Avropa İttifaqının, ABŞ-in Ermənistanı silahlandıracağı fonunda Çavuşoğlu Bakıda mühüm açıqlamalar verdi. Bu, həm də iki ölkə arasında hərbi sahədə daha geniş əməkdaşlıqların ismarışı da sayıla bilər. Hərbi sahədə əmək-

daşlıq çərçivəsində nə kimi yeniliklər var?

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, bundan əvvəl Azərbaycanla Türkiyə arasında bağlanmış hərbi sahədə əməkdaşlıq haqqında sazişə əsasən birgə təlimlər keçirilib.

Qeyd edək ki, daha əvvəl iki ölkənin dövlət başçılarının keçirdikləri genişləndirilmiş görüş zamanı da Prezident İlham Əli-

yev hərbi sahədə və müdafiə sənayesi sahəsində əməkdaşlığın önəmini xüsusi vurğulayıb. Həmçinin Prezident İlham Əliyev "Baykar Holding" in Azərbaycanda təlim, tədris və təmir mərkəzinin yaradılmasını yüksək qiymətləndirib.

Hərbi ekspert Səxavət Məmməd mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, son günlər baş verənlər onu göstərir

ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında müharibənin olmasını, regionda gərginliyin olmasını istəyənlər var: "Faktiki olaraq Ermənistan silahlandırılır. Bu silahlandırmanı daha çox Fransa adı altında Avropa İttifaqı (Al) və ABŞ edir. Yəni bu regionda Avropa İttifaqı (Al) və ABŞ-ı Fransa təmsil edir. Bütün bunlar 5 aprel görüşündən sonra belli oldu. Azərbaycanla Türkiyə münasi-

bətlərinə gəldikdə isə onsuz da zaman-zaman iki ölkə arasında müqavilələr var idi, 1994-cü ildə və bundan sonrakı dövrdə. Bəzi müqavilələr var idi ki, heç açıqlanmırdı. Ən sonra Şuşa Bəyannaməsi imzalandı. Yeni Azərbaycanla Türkiyə ərazisində hərbi texnologiyaların qarşılıqlı əməkdaşlığı, Türkiyə sənayesinin Azərbaycanda mövqelənmələri, Türkiyə şirkətlərinin Azərbaycana gəlməsi artıq sıradan hal almağa başlayıb. Çünki faktiki olaraq Türkiyənin bir neçə böyük şirkətinin Azərbaycanda nümayəndəliyi, zavodları var, bu istiqamətdə ciddi işlər görülür. Burada bir məsələni də qeyd etmək lazımdır. Ermənistanla Azərbaycan arasında baş verənlərlə bağlı Türkiyə açıq şəkildə bildirdi ki, Azərbaycanın yanında olacaq. Bu həm də hüquqi bir bağlılıqdır".

Ekspert əlavə edib ki, Şuşa Bəyannaməsi əsasında Qars müqaviləsinə sadiqlik nümayişidir: "Bəyannaməni oxuyanlar bilir ki, birinci cümlə məhz Qars müqaviləsinə sadiqliklə başlayır. Azərbaycanla Türkiyə arasında hüquqi baxımdan elə bir vəziyyət yaranıb ki, demək olar ki, Azərbaycan bəzi məsələlərdə özünü ciddi şəkildə siqortalaya bilib. Bu onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycana qarşı addımlar atılarsa, yaxud Ermənistanın yanında hansısa qüvvələr olarsa (xüsusilə son vaxtlar Naxçıvan istiqamətindən atəşlər pozulur, erməni tərəfi ora qüvvələr yeridir), bu o deməkdir ki, birbaşa Türkiyə o istiqamətdə hərəkət edəcək. Ümumiyyətlə, Ermənistanın, yaxud

hansısa başqa bir ölkənin Naxçıvan üzərindən Azərbaycana gəlməsi o deməkdir ki, nəinki Şuşa Bəyannaməsi, Qars müqaviləsi də hərəkətə keçəcək. Bu baxımdan Azərbaycan sözün əsl mənasında hüquqi sənədlərlə, birbaşa müqavilələrlə özünün təhlükəsizliyini qorumuş olur. Son baş verən proseslərlə bağlı demək olar ki, ciddi şəkildə siyasi oyun gedir. Çalışırlar ki, Ermənistan tərəf hansısa bir təxribat törətsin və Azərbaycan buna çox aqressiv cavab versin. Məsələn, bizdə də bəzilər bildirir ki, Azərbaycan tərəfi antiterror əməliyyatı keçirməlidir. Hesab edirəm ki, indi doğru məqam deyil. Çünki antiterror əməliyyatından sonra Fransa azı iki dəfə BMT Təhlükəsizlik Şurasına bu məsələni çıxarıb və Azərbaycana sanksiyalar tətbiq etməyə çalışıb. Düzdür, bunu bacarmadı, Azərbaycanı dəstəkləyən dövlətlər oldu. İndiki məqamda Azərbaycanın bütün addımları adekvat olmalıdır. Əgər bir müddət Azərbaycanın hansısa postuna, hərbiçisinə qarşı təxribat törədilsə, əsgərimiz yaralanarsa, ya da şəhidimiz olarsa, Azərbaycan tərəfi cavab olaraq həmin postu vurub sıradan çıxarmalıdır. Amma o posta tərəf hərəkət edib, orada oturmaq düzgün olmaz. Bunu istəyən qüvvələr var, Azərbaycan məhz bunu etsin. Bunu elədiyimiz təqdirdə, Azərbaycanı ciddi sanksiyalara məruz qoyaçaqlar. Ona görə Azərbaycan tərəfi indiki dövrdə səbirlil davranmalıdır, yalnız adekvat cavablar verməlidir".

□ **Afaq MİRAYIQ, "Yeni Müsavat"**

İrəvan rəsmilərinin yalançı sülh ritorikası artıq ənənə şəklini alıb. Aprelin 5-də Brüsseldə baş nazir Nikol Paşinyanın iştirakı ilə üçlü formatda reallaşan görüş də bu xüsusda istisna olmadı.

Amma cəmi bir həftə qabaq o, Qazağın 4 kendini martın sonunadək təcili qaytarmağın vacibliyindən danışmış, əks halda, öz əhalisini yeni müharibə ilə hədələmişdi.

Bes işğal altındakı kəndlər niyə Azərbaycana təhvil verilmədi? Belə çıxır, müharibə bəyanatları İrəvana Brüssel görüşü ərəfəsi vəziyyəti qəsdən gərgin göstərmək və Azərbaycanın aqressiv, müharibə arzulayan tərəf obrazını yaratmaq üçün lazım olub. Bu arada Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanmasının dalana dirənməsini "tərəflərin 2 mühüm məsələdə razılığa gələ bilməməsi" ilə izah edib. Onun sözlərinə görə, sülh müqaviləsinin bu iki əsas məqam üzrə Bakı və İrəvanın baxışları bir-birindən uzaqdır: "Bunlar - delimitasiya və bölgədə kommunikasiyaların açılması (Zəngəzur dəhlizi -

Bakının 5 prinsipi əleyhinə İrəvanın 2 bəhanəsi - Qazağın kəndləri nə oldu...

Brüsseldən təlimatlarla qayıtmış Ermənistan rəhbərliyi təxribatlarından əl çəkmir; Paşinyan hökumətinin məkrli niyyəti yeni eskalasiyaya rəvac verir

miz proseslərlə bağlı maraqlı fikirlər səsləndirdilər.

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Ermənistan hakimiyyətinin ziddiyyətli siyasətindən bəhs etdi: "Paşinyan öz haylarını guya Azərbaycandan savaş hədəsi gəldiyinə eyham vuraraq, Azərbaycanın işğal altındakı kəndlərdən dördünü, yeni eksklav olmaları qaytarmağa çağıranda mən bunun oyun olduğunu və arxasında da Qərbin dayandığını bildirmişdim. Xatırladım ki, belə bir xəbərdarlıqla Paşinyan ABŞ-ın Qafqaz danışıqları üzrə baş müşaviri Luis Bonoyla görüş-

baycanın xəbərdarlığından sonra. Mən dəfələrlə demişəm, bir daha bildirirəm ki, Rusiya rəsmiləri ilə Ermənistan rəhbərliyinin sözdə bir-birini asıb kəsmələri daha çox oyundur və bu oyunda Qərb də var. Elə həmin Bono Klaarla birlikdə ötən ilin avqustunda Türkiyədə, Rusiyanın təmsilçisi ilə elə-belə bir araya gəlməmişdi. Yeni Qərb başı Ukraynada savaşa qarışan Rusiyanın yerini nə qədər mümkündür, bir o qədər dolurmağa çalışır ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında qarşıdurma qalmaqda davam etsin, onlar da yenə bundan bizi təzyiq aləti kimi fayda-

uzatmaq istəyir. Bu baxımdan gah sülhə yönələn açıqlamalar verir, gah da ritorikani dəyişərək sülh proseslərindən, konkret olaraq danışıqlardan uzaqlaşır. Onlar üçün münasib vaxt nədir, onu da təxmin etmək mümkündür. Rusiyanın vəziyyətinin pisləşməsi, Ukrayna ilə müharibənin bitməsi və Qərbin diqqətinin daha çox Cənubi Qafqaza yönəldilməsi kimi məqamların olacağını gözləyirlər. Həmçinin paralel olaraq Azərbaycana qarşı beynəlxalq müstəvidə həyata keçirdikləri hüquqi və informasiya müharibəsinin nəticəsi olaraq Azərbaycana sanksiyaların tətbiq olunacağına ümid edir-

BQXK-nın Xankəndi ofisi köçürüldü

Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi (BQXK) Qarabağ bölgəsində fəaliyyətini yenidən qurur. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə suala cavab olaraq BQXK-nın Azərbaycan nümayəndəliyinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəhbəri İlahə Hüseynova məlumat verib.

O bildirib ki, BQXK-nın həmin əraziləri əhatə edən fəaliyyəti Bərdə ofisindən idarə olunacaq: "Ehtiyacı olan insanlara dəstəyimiz davam etdiriləcək".

Sahib Aliyev

Sahib Məmmədov

Deputat: "Qarabağdan qarşıdurma obyektini kimi istifadə edə bilməyəcəyini gören Qərb onu şərti sərhədlə əvəzləyib..."

STM-in icraçı direktoru: "Ermənistan "münasib vaxta qədər" prosesləri uzatmaq

red.) məsələləridir".

O halda ortaya sual çıxır: görəsən, həmin 2 iki məsələni razılaşdırmağa nə mane olur? Əslində Bakının irəli sürdüyü və beynəlxalq hüquqa əsaslanan 5 məlum baza prinsipi əsasında sülh sənədini əngəlləyən tek səbəb İrəvanın öz xarici havadarlarına arxalana-raq davam etdirdiyi destruktiv mövqe, özünü məğlub tərəf kimi aparmaq istəməməsi və vaxtı uzadaraq təzədən toparlanmaq, hücum ordusu qurmaq planı ilə bağlıdır. Əfsus ki, kollektiv Qərbin bu yöndə İrəvana dəstəyi iqtidarlı-müxalifətli erməni cəmiyyətində re-vaşışatı ovqatı gücləndirib. Görünən budur ki, Brüsseldən təlimatlarla qayıtmış Ermənistan rəhbərliyi təxribatlarından əl çəkmir. Beləliklə, Paşinyan hökumətinin məkrli niyyəti yeni eskalasiyaya rəvac verir. Müraciət etdiyimiz təhlilçiləri-

dən dərhal sonra çıxış etmişdi. Belə görünürdü ki, Brüssel görüşü qabağı ona yenə "sülh göyərçini" kimi çıxış etməsini məsləhət görmüşdülər. Digər tərəfdən isə Azərbaycanı Ermənistanın torpaqlarını ələ keçirməyə hazırlaşan dövlət kimi təqdim etməklə onlar Brüsseldə Ermənistanla göstəriləcək hərbi-siyasi və hərbi-texniki dəstəyə haqq qazandırmaq üçün əsas hazırlayırdılar. Amma ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken və Avropa Birliyi Komissiyasının Prezidenti Ursula fon der Lyayenin görüş öncəsi cənab İlham Əliyevlə telefon danışıqları zamanı onlara belə bir addım atacağıları təqdirdə Azərbaycanın atacağı addımlar anladığıları dildə çatdırıldıqdan sonra əvvəlki planlarından vaz keçərək istəklərini mərhələlərlə reallaşdırmaq xətti götürdülər. Bəli, məhz Azər-

lansınlar". **S.Aliyev həmçinin qeyd etdi ki, A.Mirzoyanın dedikləri də öz fikirləri deyil:** "Zəngəzur dəhlizinə yanaşmada iki sözdə düşmənin, yeni ABŞ ilə İranın fikirləri tam üst-üstə düşür. Heç biri onun açılmasını istəmir. Və Brüsseldəki görüşdə hayların geri qaytarılması ilə bağlı heç nə deyilməməsindən də göründüyü kimi, artıq Qarabağdan qarşıdurma obyektini kimi istifadə edə bilməyəcəyini gören Qərb onu şərti sərhədlə əvəzləyib ki, Mirzoyanın delimitasiya haqda dedikləri də elə bunun təsdiqidir".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov da hesab edir ki, rəsmi İrəvan manipulyasiyalarını davam etdirir: "Əvvəllər də verdikimiz şərhərdə qeyd etdiyimiz kimi, Ermənistan "münasib vaxta qədər" prosesləri

lər. Şərti sərhəddə törətdikləri davalı silahlı təxribatlar da ona hesablanıb ki, Ermənistan bizim əks tədbirlərimizi onların ərazisində baş vermiş kimi rəsmiləşdirsinlər. Yeni guya biz onların suveren ərazilərinə daxil olmuşuq, kimi rəsmiləşdib müharibə cinayətləri üzrə cinayət işlərinə başlasınlar. Sərhədlərin delimitasiyasında marağın olmamasının səbəblərindən biri də budur. Əgər delimitasiya olunmuş sərhədlər olsa, Ermənistan Azərbaycana belə böhtanlar ata bilməyəcək. Zəngəzur dəhlizinin açılması əslində problem deyil, Ermənistanın mənafeələrinə daha çox uyğun olan bir məsələdir. Çünki dəhlizdən başqa ölkələrin də yükləri keçib gedəcək, o cümlədən Ermənistanın da öz yükləri və nəqliyyat vasitələri". **Elə isə niyə bu əlverişli şərtlərə razı deyillər?** **S.Məmmədov:** "Əlbəttə, bu, daha çox siyasi məsələdir. Çünki Azərbaycanın yeganə istəyi Azərbaycana aid yüklərin, nəqliyyatın və səmşinlərin sərhəd və gömrük yoxlaması olmadan bir ərazisindən o bilinə keçməsidir. Bu halda Azərbaycan tərəfi yol xərclərini də ödəməyə hazırdır. Beynəlxalq praktikada geniş yayılmış bir haldır. Amma Ermənistan özü

üçün əlverişli olan bu layihəni də icra etmək istəmir". **Ekspert qeyd etdi ki, bu baxımdan Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanmasının dalana dirənməsini "tərəflərin 2 mühüm məsələdə razılığa gələ bilməməsi" ilə izah etməsi, sadəcə, absurddur:** "Delimitasiya məsələsinə qayıtsaq, Azərbaycan tərəfi hətta delimitasiya prosesləri başa çatmadan da sülh müqaviləsinin bağlanmasının mümkünlüyünü bildirib. Beləliklə, bu, növbəti Ermənistan uydurmasıdır və bəhanədən başqa bir şey deyil". **S.Məmmədovun fikrincə, bu arada aprelin 5-də Brüsseldə Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula fon der Lyayen, ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın keçirdiyi üçtərəfli görüş sülh proseslərinə çox ciddi zərbə vurdu:** "Sülh müqaviləsinin bağlanması istiqamətində danışıqlar dayanmasa belə, onun ləngiməsi və Ermənistanın cığallıqlarının artacağı şübhə doğurmur. Hələ görüş ərəfəsində Ermənistan rəsmilərinin, hakim partiya deputatlarının, hətta müxalifətin ritorikası dəyişmişdi. Məsələn, hakim partiyadan parlament deputatı Armin Xaçaturyan belə bir açıqlama vermişdi ki, İrəvan hərbi-diplomatik resursları səfərbər etməklə və orduda əsas islahatları həyata keçirməklə təhlükəsizliyini güclən-

dirir. Bu dəyişikliklər dərhal nəzərə çarpmasa da, tezliklə Ermənistan ölkənin suverenliyini və ərazi bütövlüyünü etibarlı şəkildə müdafiə etməyə hazır silahlı qüvvələr formalaşdıracaq. Azərbaycan istəyərsə də, istəməsə də Ermənistan buna gələcək. Gec və ya tez, gün gələcək ki, Azərbaycan Ermənistanı hədələmək və ya ona qarşı təcavüzə başlamazdan əvvəl iki dəfə düşüncəli olacaq". **Baxın, adı hallandırılan bir görüşün küleyi belə, bunları ürək-ləndirib. Əlbəttə, ayrılan maliyyə dəstəyi o qədər də çox deyil, amma Ermənistan daha çox siyasi və hərbi dəstəyə ümid bəsləyir. Bu baxımdan müstəqil qərar vermək imkanı olmayan Ermənistan növbəti provokasiyaya gəlir".** **STM-in icraçı direktoru qeyd etdi ki, təəccüb doğuran isə İranın məsələlərə sakit yanaşmasıdır:** "Siz təəvvür edin ki, həmin tərəflər eyni dəstəyi Azərbaycana nümayiş etdirsəydi, İranda nə baş verərdi? Deməli, İranın dərdi başqadır. Rusiya isə ifrat səbr göstərməkdə davam edir. Görünür, Qərbdə də bunu yaxşı bilirlər ki, Ermənistan Rusiyaya idxalı qadağan olunan məhsulların reeksportunu və Rusiyanın bezi strateji məhsullarının reeksportunu həyata keçirən əsas dövlətdir. Görünür, bu səbəbdən həm Qərb, həm də Ermənistan hesab edir ki, Rusiya səbrli olmaqda davam edəcək".

□ **E.Pasasoy, "Yeni Müsavat"**

Moskva və Vaşinqton arasında məxfi İrəvan anlaşması - iddia

Ermənistan ABŞ-dan alıb Rusiyaya satır, sanksiyalı malların Qərbdən RF-yə və əksinə daşınmasında platsdarm rolunu oynamağa davam edir

“Qərb Ermənistanın iqtisadiyyatının şəxələndirilməsindən danışıq, lakin 2023-cü ildə ABŞ və AB-yə ixrac azalıb. Həmin ABŞ Ermənistan-dan öz ölkəsinə alüminium folqa idxalına qadağa qoyub, nəticədə Ermənistan-dan ABŞ-a ixrac 40 faiz azalıb. İndi bu zavodun taleyi hələ deyil, bağlana və bir neçə yüz işçi küçədə qala bilər”.

Bu sözləri erməni iqtisadçı ekspert Suren Parsyan 5 aprelde Brüssel-də keçirilən ABŞ-AB-Ermənistan sammiti haqda qeyd edib.

“HSBC bankı biznesini sataraq Ermənistanı tərk edib. Bundan əvvəl alman şirkəti mis-molibden zavodunda 60 faiz payını satdı və ölkədən getdi. Əgər həqiqətdən iqtisadiyyatımızı şəxələndirmək istəyirlərsə, qalıb sərmayə qoymalı idilər. Amma onlar bunun tam əksini edirlər - Ermənistan iqtisadiyyatında iştiraklarını azaldılar”, - iqtisadçı vurğulayıb.

Parsyan deyib ki, ötən il ABŞ-dan Ermənistanı idxal məhz Avrasiya İqtisadi İttifaqına (Aİİ) üzvlük hesabına 40 faiz artıb: “Məsələn, ABŞ-dan avtomobillər Ermənistanı gətirilib, daha sonra Rusiyaya reeksport edilib. AB-də də belədir. İdxal olunan mallar sonra Rusiyaya ixrac olunduğu üçün AB-dən idxal artıb. Və əksinə, Rusiya qızılı, brilyantı Ermənistan vasitəsilə AB-yə, ABŞ-a, eləcə də ərəb ölkələrinə ixrac edilir. Rusiya və AB burada maraqlıdır ki, Ermənistan bütün ölkələr üçün bir-

ləşdirici, tranzit keçid olaraq qalsın”.

Parsyan vurğulayıb ki, 2023-cü ildə Ermənistanın xarici ticarət dövriyyəsinin 36 faizi Aİİ ölkələri (əsasən Rusiya ilə, 7,3 milyard dollar - red.), 13 faizi AB, 3 faizi ABŞ ilə ticarətin payına düşüb: “Yəni AB və ABŞ ilə ticarətimiz Aİİ ilə müqayisədə təxminən 2,5 dəfə azdır. Qərb isə hazırda bizə iqtisadi alternativ təklif etmir”.

Qeyd edək ki, bu statistika Ermənistanın Rusiyaya sanksiyaları dəlməsində oynadığı rolun yalnız bir hissəsidir. Ermənistanın sanksiyalı malların Qərbdən Rusiyaya və əksinə daşınmasında platsdarm rolunu oynamağa davam edir. Ölkənin rəsmi statistikasına əsasən, bu ilin iki ayında (yanvar-fevralda) Ermənistanın xarici ticarət dövriyyəsinin həcmi iki dəfə artaraq 5,3 milyard dollar təşkil edib. Bu dövrdə Ermənistandan ixrac 2,6 dəfə artaraq 2,6 milyard dollar, idxal isə 73,2 faiz artaraq 2,77 milyard dollar təşkil edib.

Ermənistanın ən böyük xarici ticarət tərəfdaşları Rusiya (2,1 milyard dollar, artım 2,2 dəfə), BƏƏ (1,2 milyard dollar, demək olar ki, 7 dəfə artım) və Çindir (491,708,1 milyon dollar, 84,5 faiz artım). İlk beşliyə həmçinin Aİ ölkələri (322,8 milyon dollar, 19 faiz azalma) və İran (88 242,3 min dollar, 15,7 faiz azalma) daxildir.

Ermənistandan ixrac

edilən mallar arasında birinci yerlərdə qiymətli daşlar və metallar (həmçinin onlardan hazırlanmış məmulatlar); maşınlar, avadanlıqlar və mexanizmlər; mədən materialları; qida sənayesinin hazır məhsulları; toxuculuq (və ondan hazırlanmış məmulatlar); adi metallar (və onlardan hazırlanmış məmulatlar); alətlər və aparatlar; bitki mənşəli məhsullar.

İdxal mallarına gəlincə, burada da təxminən eyni məhsullar - qiymətli daşlar və metallar (və onlardan hazırlanmış məmulatlar); maşınlar, avadanlıqlar və mexanizmlər; mədən materialları; quru, hava və su nəqliyyat vasitələri; toxuculuq (və ondan hazırlanmış məmulatlar); kimya sənayesi məhsulları; adi metallar (və onlardan hazırlanmış məmulatlar); qida sənayesinin hazır məhsulları üstünlük təşkil edir.

2024-cü ilin yanvar-fevral aylarında Ermənistanın iqtisadi aktivlik indeksi ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 13,6 faiz artıb. Bu artımda ən böyük pay sənaye sektorundur: iki ayda 28,9 faiz artım var. Bu artımın mənbəyi birmənalı olaraq Rusiyadan sanksiyalı almazların idxal edilərək, digər ölkələrə, əsasən də Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə ixracıdır. Bu, həmçinin ötən il də Ermənistanın statistika qurumunun rəsmi məlumatına görə, bu ilin yanvarında ölkədə 500-510 milyon dollarlıq sənaye istehsalı qeydə alınıb. Lakin ölkədən sənaye məhsullarının ixracı

mi artmayıb, bəzi aylarda isə hətta azalıb. Amma noyabr-dekabr aylarından sənaye istehsalının həcmində kəskin artım qeydə alınmağa başlayıb. Və bu artım demək olar ki, bütünlüklə zərgerlik məmulatları hesabına baş verib. İlin yekununda sənaye istehsalında 4,1 faizlik artım əldə olunub. Amma bu nəticə yalnız zərgerlik sənayesinin ilin son iki ayındakı fantastik göstəricisi sayəsində əldə edilib. İl ərzində istehsal sənayesindəki bütün digər sahələrdə artım 160 milyard dram təşkil edib, təkcə zərgerlik sənayesində bu göstərici 188 milyard dram olub ki, bunun da

934 milyon dollara çatıb. Yəni Ermənistan daxilində istehsal etdiyi sənaye məhsulundan az qala ikiqat artığını ixrac edib. Daxildəki istehlak da nəzərə alsaq, bu qədər ixracın bilavasitə Rusiyadan qaynaqlandığını yenə statistika əsasında rahatlıqla söyləmək mümkündür. Belə ki, yanvar ayında qeydə alınan 934 milyon dollarlıq ixracatın yarısından çoxu yalnız bir məhsul qrupuna daxil olan mallardır. Söhbət qiymətli daşlardan və qiymətli metallardan gedir. Yanvarda bu malların ixracı 587 milyon dollar təşkil edib. Bu o deməkdir ki, qiymətli daşların və qiymətli metalların ixracı ötən ilə müqayisədə 9 dəfə artıb. Keçən il bu göstərici cəmi 65 milyon dollar idi. Bu fenomenal sıçrayış nəticəsində qiymətli daşların və qiymətli metalların ixracdakı çəkisi demək olar ki, 63 faizə çatıb. İqtisadiyyatın bütün digər sahələri ixracın cəmi 37 faizini təşkil edib ki, bu da 347 milyon dollar deməkdir.

Yanvarda Ermənistanın özündə istehsal olunan bir çox malların ixracı, ilin əvvəlində qeydə alınan ixracın 2,1 dəfə artması fonunda nəinki artmayıb, hətta azalıb. Halbuki bu məhsul və ya məhsul qruplarının bəziləri həmişə Ermənistan ixracatında əsas çəkiyə malik olub. Söhbət xüsusilə, məsələn, emal sənayesinin yeyinti sənayesi kimi sahələrindən gedir.

İlin əvvəlində Ermənistandan hazır ərzaq məhsullarının ixracı təxminən 22 faiz azalıb. Ötən il 63 milyon dollar, bu il 49 milyon dollar dəyərinə məhsul ixrac edilib. Heyvandarlıq məhsullarının ixracı 32 faizdən çox, kimya və əlaqəli sənaye sa-

hələrinin ixracı 39 faiz, plastik məmulatların ixracı 39 faiz, mineral məhsulların ixracı 19 faizdən çox azalıb.

Əvəzində qiymətli daşlar və qiymətli metalların ixracı ötən ilə müqayisədə 522 milyon dollar, ümumi ixrac isə 485 milyon dollar artıb. İxracın 90 faizi BƏƏ-yə reallaşıb. Bəs bu qədər qiymətli daşları və metalları Ermənistan haradan alıb? Əlbəttə ki, Rusiyadan. Məhz bu səbəbdən Rusiyadan Ermənistanı idxal bir neçə dəfə artıb: yanvarda ötən ilə müqayisədə 2,9 dəfə çox mal gətirilib. İdxal 211 milyondan 614 milyona yüksəlib. Bu idxalın 70 faizə yaxınını qiymətli metallar və daşlar təşkil edib.

Onu da qeyd edək ki, dünyada qiymətli daşlarla hazırlanan zinət əşyalarının ən böyük istehsalçısı olan Hindistan G7 və Aİ-nin sanksiyasına görə ciddi çətinliklərlə üzləşməyə başlayıb. Sektor nümayəndələri Qərb ölkələrində nəinki 1 karata qədər, ondan da aşağı çəkiddə olan qiymətli daşlar üçün mənşə sertifikatı istəyirlər. Bu isə məhsulun reallaşdırılmasını çətinləşdirir.

Görəsən, G7 və Aİ Ermənistanın Rusiyadan alaraq, müxtəlif ölkələrə satdığı dəyərli ilk 3 ayda 1 milyard dollar ötən qiymətli daşlara da maneə yaradırmı, yaxud yaradacaqmı? Yaxın aylarda bunu müəyyən etmək mümkün olacaq. Amma 2022-ci ildən bəri gördüklərimiz deməyə əsas verir ki, Qərb üçün Ermənistan Rusiyanın bu ölkə üzərindən komponentlərini əldə edib istehsal etdiyi silahlarla öldürdüyü on minlərlə ukraynalının qanından daha qiymətli...
 □ **Dünya SAKIT, “Yeni Müsavat”**

Palata Qarabağ iqtisadi rayonunda nəzarət tədbiri həyata keçirir

2023-cü ildə biz keçmiş Qarabağ iqtisadi rayonunda nəzarət tədbiri həyata keçirmişik.

APA xəbər verir ki, bunu Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov deyib.

Palata sədri deyib ki, keçmiş Qarabağ iqtisadi rayonunda keçirilmiş yoxlamada verdikləri təkliflərə bu il də nəzarət olunacaq: “Ötən il keçmiş Qarabağ iqtisadi rayonunda yoxlamalar aparmışdıq. Qarabağ iqtisadi rayonunda büdcədən 2023-cü ildə və 2024-cü ildə azad edilmiş ərazilərimizə sərf edilən vəsaitlərin istifadə vəziyyətinin audit olunması nəzərdə tutulur. Azad edilmiş ərazilərdə yoxlamalar aparmaq üçün həmin işlərin icrası tamamlanmalıdır. İcrası bitməmiş layihələrdə nəzarət tədbirləri çox da effekt vermir. Cari ildə də Qarabağ iqtisadi rayonunda nəzarət tədbirləri davam etdiriləcək.

"Baxış bucağı"

Deputat, Milli Məclisin Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov ölkə gündəmini əhatə edən ən aktual mövzulardan biri - parlament seçkiləri ilə bağlı "Yeni Müsavat"a olduqca maraqlı müsahibə verib. Hakim partiyanın ən məlumatlı simalarından birinin müsahibəsini təqdim edirik:

- Siyavuş bəy, bu gün-sabah parlament seçkiləri elan olunacaq deyə xəbərlər dolaşır. Hakim partiyanın ən məlumatlı nümayəndələrindən biri kimi səhifə məlumat sizdə olar. Parlament seçkilərinin yayda keçiriləcəyi barədə məlumatlar nə dərəcədə səhifədir?

Təbii ki, bu məsələlər gündəmdə var, müzakirələr aparılır. Ümumilikdə götürəndə konstitusiyaya əsasən, parlament seçkiləri noyabr ayının birinci bazar günü, yeni 2024-cü ildən bəhs edirik, noyabrın 3-də keçirilməlidir. Amma noyabr ayında Azərbaycanda çox böyük beynəlxalq tədbir - COP29 keçiriləcək. Ona görə bütün hazırlıqlar həyata keçirilməlidir. Demək olar ki, dünyanın hər yerindən qonaqlar, rəsmi şəxslər gələcək. Onların qarşılınması, yerləşdirilməsi var. Bütün hotellər siyahıya alınır, kim harada yerləşəcək, dəyişdirilir, əlavə təcili hotellər hazırlanmalıdır. Azərbaycan üçün tarixi bir hadisədir. O baxımdan parlament seçkiləri Seçki Məcəlləsinə, həm də konstitusiyaya görə, fevralda da keçirilə bilər, qanun buna imkan verir.

- Yəni bu, konstitusion maddənin pozulması deyil, eləmi?

- Bəli. Konstitusiyada göstərilir ki, növbədənəkar seçkilər keçirilirsə, növbəti seçki 5 ilin tamamında keçirilə bilər. Əgər noyabrda keçirilsə, bu müddət tamam olmur. Amma konstitusiyada 5 illik müddət göstərilir. Bu baxımdan konstitusiyaya görə, 2025-ci ilin fevralında da keçirilə bilər. Seçki Məcəlləsində isə göstərilir ki, seçkilər müəyyən vəziyyətlə əlaqədar olaraq irəli və ya geri çəkilə bilər. Məsələn, əgər müharibə şəraitidirsə, seçkilərin vaxtı dəyişdirilir, yaxud uzadılır. Görürsünüz, Ukraynada prezident seçkisi keçirilməli idi, amma hərbi vəziyyətlə əlaqədar seçki keçirilmədi. Yeni dünyanın hər yerində bu cür normalar mövcuddur. O baxımdan parlament seçkiləri qabağa da çəkilə bilər. Lakin irəli çəkilsə, gərək bizim parlament özü özünü buraxsın. Bizim qanunvericiliyə uyğun olaraq bir neçə halda bizim parlament buraxıla bilər. Tutaq ki, hökumətin hesabatını, baş naziri üç dəfə təsdiqləməsə, yaxud Mərkəzi Bankın namizədlərini təsdiqləməsə,

belə hallarda parlament buraxıla bilər.

- Azərbaycanda, hər halda, belə bir təcrübə var...

- Bəli, bundan əvvəl parlament özü özünü buraxdı, bu təcrübə mövcuddur. Söhbət burada parlamentin pis işləməsindən getmir. Parlamentin iclaslarında siz də iştirak edirsiniz, görürsünüz ki, sonuncu çağırışda çox aktiv şəkildə çalışır. İstər pandemiya, istər müharibə, istərsə də antiterror tədbirləri dövründə bütün zəruri qanunlar qəbul olundu, lazımi məsələlər həllini tapdı. Deputatların səfərləri, beynəlxalq təşkilatlarda təmsilçilik, Azərbaycana gələn xarici parlamentarların işğaldan azad olunan ərazilərə səfərlərinin təşkil olunması, real vəziyyətin onlara çatdırılması ilə bağlı dövlətimizin qarşıya qoyduğu vəzifələr çox yüksək səviyyədə yerinə yetirilib. Yeni yeni seçkilərin keçirilməsində parlamentin işindən yox, sadəcə olaraq, yeni mexanizmin tapılmasından söhbət gedir. Bu baxımdan, mənim fikrimcə, parlament seçkilərinin vaxtından əvvəl keçirilməsi daha məqsədəuyğundur. Bu məsələ də bitərdi və COP29-la məşğul olardıq. Həm də dekabrda bələdiyyə seçkiləri var. Bələdiyyə seçkiləri də əvvəlkilərdən fərqlidir. Birincisi, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə də bələdiyyə seçkiləri ilk dəfə keçiriləcək. Bələdiyyələrin sayının azaldılmasına da qərar verilib. Növbədənəkar parlament seçkilərinin keçirilməsi ilə bağlı bir məqamı da qeyd edirəm. Növbədənəkar prezident seçkisi cənab Prezidentin səlahiyyət müddətinin bitməsinə 1 il 2 ay qalmış keçirildi. Cənab Prezident seçkiləri elan edəndə qeyd etdi ki, Azərbaycan öz suverenliyini, ərazi bütövlüyünü tam şəkildə bərpa edib, müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra bütün ərazilərdə prezident seçkisi keçirilməyib. Ona görə də ilk olaraq prezident seçkisinin keçirilməsi məqsədəuyğundur və biz orada ilk dəfə bələdiyyə seçkilərini keçirə bilmərik. Prezident seçkisindən sonra gələn əsas seçkilər isə parlament seçkiləridir. O baxımdan mən hesab edirəm ki, parlament seçkisi də bələdiyyə seçkisindən sonra olmaz. Parlament seçkisi də məntiqə uyğun olaraq bələdiyyə seçkilərindən öncə keçirilməlidir. Azərbaycanın bütün ərazilərində parlament seçkiləri keçiriləcək və müstəqillik dövründə ilk dəfə olaraq ali qanunverici orqan bu şəkildə formalaşmalıdır. Ondan sonra isə yerli özünüidarəetmələrə seçkilər. Bu, bir-birini tamamilə tamamlayır. O baxımdan da seçkilərin irəli çəkilməsi məqsədəuyğundur və burada heç bir problem yoxdur. Bir neçə ayda heç nə dəyişməz.

"Siyasi partiyalara baxırsan, adam özü ritmdən düşür"

Siyavuş Novruzov: "Elə adam var, onun nəslinin yanından keçəndə camaat söyə-söyə keçir, gedir həmin yerdən namizədliyini irəli sürür ki, mən buradan deputat seçilməliyəm"

- Belə arxayın danışmağınızdan şübhəm yoxdur ki, siz artıq təzə kostyum da almısınız...

- Hamısı var. Hətta palto da var...(Gülürük)

- Dairəniz necə?

- O məsələ partiyanın qərarına bağlıdır.

- Müsavat Partiyasında başqan dəyişikliyi gözlənilir. Bu məlumat sizi məmnun edir, yoxsa...

- Məslə var, bir gün Çörçill növbəti dəfə baş nazir seçilir, hamı təbrikə gəlsə də, bunun qanı qara olur. Soruşurlar ki, niyə qanın qaradır, baş nazir seçilmisən? Deyir ki, seçilmi-

"Artıq kitab, qələm, dəftərlərini qabaqlarına qoyub, namizədlərini, dairələrini müəyyən etməlidirlər"

- Siyavuş bəy, şəxsən özünüzün seçkilərlə bağlı qərarınız varmı?

- Hər bir partiya, həmçinin bizim partiya seçki ilə bağlı tədqiqat aparır. İlk növbədə parlament üzvlərinin fəaliyyəti ilə bağlı təhlil olunur. Parlamentdəki çıxışları, seçicilərlə görüşləri, seçicilərin münasibəti, beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycanı təmsil etməsi, o cümlədən partiya fəaliyyəti və bu kimi məsələlərin hər biri ilə bağlı tədqiqatlar, müzakirələr, təhlillər aparılır. O cümlədən yeni yetişən kadrlar, namizədlər var, onların da müzakirəsi olur. Bundan sonra kimin hansı dairədən seçilməsi daha aktualdır, təbii ki, bunlar hamısı araşdırmanın nəticəsidir. Bir seçki bitəndən sonra digər seçkiyə hazırlaşmalısın. Bəzən biz görürük ki, bir sıra partiyalar var, deyirlər yox, niyə seçki bu vaxt təyin edildi? Guya gəlib onunla razılaşırdınlarmıdır. Siyasi partiyanın birinci funksiyası seçkiyə hazırlaşmaqdır. Bəs gecə-gündüz bunlar nə ilə məşğul idilər? Bloggerlik edirdilər, nə bilim bir-iki intervü verməklə, yalan danışmaqla elə bilirdilər ki, vəzifə borclarını yerinə yetirirlər. Prezident seçkisində 3 namizəd namizədliyin irəli sürülməsinə 7 gün qalmış namizədliyini irəli sürdü, sonra dedilər ki, vaxt çatmadı. Sən qabaqdan 20 gün buraxmışsan, sonra yadına düşüb ki, sən namizəd olmaq istəyirsən. Sonra da deyir ki, antidemokratik keçirilir. Prezidentliyə namizəd olmaq istəyən şəxs 6 ay - 1 il qabaqcadan planlaşdırmalıdır, komanda toplamalıdır, prosesdə iştirak üçün komanda ilə hazır olmalıdır. Bunların heç səlahiyyətli nümayəndəsi, özlərindən başqa imza yığanı yoxdur, istəyirlər ki, seçkilərdə iştirak etsinlər. O cümlədən də parlament seçkilərində... Gərək qabaqcadan dairəni müəyyən edəsinlər. Bizdə çox maraqlı bir tendensiya var. Bəzən, düzdür, yerinə düşür, bəzən də əksinə. Kim harada doğulub, elə bilir ki, oradan namizədliyini versə, keçəcək. Ola bilsin kimlər üçünə yerinə düşür, çünki kök, nəsil var, hörmət, münasibət var, bu, başqa şeydir. Elə adam var, onun nəslinin

yanından keçəndə camaat söyə-söyə keçir, gedir həmin yerdən namizədliyini irəli sürür ki, mən buradan deputat seçilməliyəm. (Ürəkdan gülür) Bezi şəxslər və siyasi partiyalar tədqiqatlar aparmadan yanlış qərarlar verirlər. İndi müzakirələr gedir. Lap seçki fevralda keçirilsin. İndi artıq kitab, qələm, dəftərlərini qabaqlarına qoyub, namizədlərini, dairələrini müəyyən etməlidirlər. Fevralda olacaqsansa, hətta palto da almalıdırlar. Daha sabah deməsinlər ki, bizə xəbər eləmədilər. Yox, gəlib bunların qapısını döyəcəklər ki, seçkilərə gedirik, gəlin, hazırlaşın... Bu baxımdan da bəllidir ki, ölkədə seçkilər olacaq və onlar hazırlaşmalıdırlar.

şəm e, Stalin yox, Ruzvelt yox, Hitler yox, kimlə işləyim...(Ürəkdan gülür) İndi valah, siyasi partiyalara baxırsan, adam özü ritmdən düşür. Elə insan yoxdur ki, onunla işləyərsən, mübarizə aparsan, debatla çıxasan, fikir mübadiləsi aparasan. Bir neçə şəxs çıxmaq şərtilə. Təbii ki, Müsavatda İsa Qəmbərdən sonrakı dəyişiklik Müsavat Partiyasını ən zəif partiyalardan birinə çevirdi. Amma bizim üçün fərqi yoxdur. Kimliyindən asılı olmayaraq... Görürsünüz ki, Azərbaycandakı siyasi partiyalar arasında normal münasibətlər qurulur. Siyasi partiyalar bir-biri ilə düşmənçilik etməməlidir, bir-biri ilə azad, düzgün rəqabət aparmalıdır. Söyüş kampaniyası getdi, insanlar artıq o dövrü başa vurub, yeni ideyaların, fikirlərin, layihələrin təqdimatı, ideyaların müzakirəsi gəlməlidir. Elə məsələlər var ki, iqtidar deyə bilmir, onu müxalifət deməlidir. Dünya ölkələri, Azərbaycanla bağlı elə problemlər var ki, onlar qaldırma, açıqlığı, çıpaqlığı ilə deməlidir, İranla, başqa ölkələrlə əlaqədar. Elə məsələlər var ki, onu dövlətlər qaldırsa, dövlətlərarası münasibətlər korlanacaq. Amma ciddi müxalifət partiyası ortaya mövqə qoyanda dövlət də deyir ki, bax, mənim ölkəmdəki partiyalar bunları məndən tələb edir.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Ötən həftəsonu Brüsseldə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın iştirakı ilə üçlü formatda keçirilən görüşdən 3 gün sonra - aprelin 8-də Avropa Şurasının baş katibi Mariya Peyçinoviç-Buriç İrəvana rəsmi səfərə gəlib. O, xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan da daxil, yüksək səviyyəli görüşlər keçirib.

Lakin Avropa Şurasının baş katibi Ermənistanda etirazla qarşılanıb. Polis etirazçıların Avropa nümayəndə heyətinə yaxınlaşmasına imkan verməyib. "Yeni Müsavat" xatırladı ki, az öncə amerikalı generallar Ermənistanda olmuşdu. Beləcə, Ermənistanı açıq-aşkar Qərbin hərbi-siyasi himayəsinə götürmək cəhdlərinin şahidiyik. Əslində isə Ermənistan Qərbin "qara dəliyi" nə çevrilməkdədir. Hər halda, intensivləşən bu qəbil səfərlərdə məqsəd bölgədə böyük sülhü yaxınlaşdırmaq olsaydı, buna sakit yanaşmaq olardı, amma... - təhlil

Prezident İlham Əliyev Türkiyənin sabiq xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu ilə görüşüb. Onun deyir ki, Qərbi Azərbaycanı öz ərazi bütövlüyünü bərpa etməsinə hələ də bağlıdır. Brüsseldəki 5 aprel görüşünə toxunan dövlət başçısı bildirib ki, "Son günlər həm ABŞ-ın, həm də Avropa İttifaqının yüksək vəzifəli şəxsləri onların təşəbbüsü ilə baş tutan telefon danışıqları əsnasında bizi inandırmağa çalışmışlar ki, bu görüş Azərbaycanın əleyhinə deyil. Lakin biz bunun Azərbaycanın və Cənubi Qafqazda iş birliyinin əleyhinə olduğunu bilirik. Bu, ayıncı xətlərin yaradılması və ölkəmizi təcrid etmək məqsədi güdür". Prezident bir daha qeyd edib ki, keçən ilin sentyabrından indiyədək Avropa Parlamentinin, Avropa Şurasının Azərbaycan əleyhinə bəyanatlar verməsi, Ermənistanı Cənubi Qafqazda bir hərbi forpost kimi yaratmaq cəhdləri gələcəkdə çox böyük fəsadlar törədəcək: "Ona görə biz bununla bağlı ABŞ və Avropadakı tərəfdaşlarımıza xəbərdarlıq etmək üçün açıqlamalar verdik".

Dövlət başçısı habelə vurğulayıb ki, Qarabağı işğaldan

Ermənistan Qərbin "qara dəliyi" nə

çevrilir... - ABŞ generalları gedir, AŞ sədri gəlir...

Baş katib İrəvanda etirazla qarşılanıb - Qərbin bu ölkəni hərbi-siyasi himayəsinə götürmək cəhdləri müşahidə olunur; məqsəd sülhü yaxınlaşdırmaq olsaydı, buna sakit yanaşmaq olardı, amma... - təhlil

azad etməyimiz, xüsusilə keçən ilin sentyabrında həyata keçirdiyimiz antiterror əməliyyatı bəzi qüvvələri narahat edib: "Avropa Parlamenti təhqirə dolu çirkin qətnamələr qəbul edib. AŞ PA nümayəndə heyətimizi səssizcə hütququndan məhrum edib. Bunlar çox mənfi fəsadlara gətirə biləcək addımlardır və bunun yeganə səbəbi Qarabağı işğaldan azad etməyimizdir".

Qayıdaq Ermənistan. Bəzi siyasi müşahidəçilərə görə, İrəvanın bölgəni məqsədyönlü şəkildə yeni müharibəyə aparan siyasəti bir tərəfdən Türkiyə, Azərbaycan və Rusiya, digər tərəfdən isə Fransa və Avropa İttifaqı olmaqla, bir-birinə zidd koalisiyaların yaradılmasına gətirib çıxarıb. Öz növbəsində hərbi ekspert Elxan Şıxəliyev ehtimal edir ki, Azərbaycanı müharibəyə çəkib Avropadakı maliyyəmizə əl qoymağa çalışırlar. Belədir? Türkiyə-Azərbaycan-Rusiya koalisiyasından danışmaq mümkündürmü?

Politoloq Zaur Məmmədovun sözlərinə görə, görən odur ki, 44 günlük müharibə və antiterror tədbirlərinin yekunları kimi bölgədə formalaşmaqda olan yeni siyasi mənzərəyə qarşı ciddi təzyiqlər bundan sonra artan xətt üzrə davam edəcək. Z.Məmmədovun fikrincə, Brüssel görüşü və görüşə bəzilərinin

"mülayim" reaksiyası, bəzilərinin isə susqunluğu, kimin harada kimlə olduğunu göstərir: "Qərbin bəzi mərkəzlərinin və regional dövlətlərdən bəzilərinin planları Cənubi Qafqazı böyük fəlakətə gətirə bilər. Ətrafımızdakı bütün aktorlar indi öz mövqelərini ortaya qoymalıdır. Son baş verənlər fonunda Türkiyə, İran, Rusiya, ABŞ, Al kimi aktorların Qafqazla bağlı fikir və arzularında uzlaşma və ziddiyyətləri təhlil etsək, ortada maraqlı bir mənzərə formalaşır. Bu gün mövqelərini bu və ya digər şəkildə ortaya qoyan uzaqdakı və yaxındakı aktorlar, sabah baş verəcək hadisələr fonunda bütün məsuliyyət yükünü çiyinlərində daşıyaçaqlar".

Politoloq hesab edir ki, bu gün erməni dövlətini aktiv və ya passiv şəkildə bir daha dəstəkləyən aktorlar, sabah bu davranışlar fonunda Azərbaycan dövlətinin hansı nəticələr çıxaracağına və hansı adekvat qərarları verəcəyinə hazır olsunlar: "Tarix təkrarlanır. 1915-1920-ci illərdə olduğu kimi, 5 aprel 2024-cü il görüşü də "erməni xalqının xilası" üçün baş tutan görüş idi. 100 il əvvəl olduğu kimi bugünkü gündə də faktiki olaraq eyni beynəlxalq və regional aktorlar erməni mövzusunda birləşərək vahid mövqe ortaya qoydular".

Siyasi şərhçi Aqşin Kərimova görə, Qərb Ermənistanı da qurban verərək

regionda Rusiyaya qarşı cəbhələr açmaq missiyasını bəyan edir: "Sözsüz ki, bu, regionda təhlükəsizliyi və Azərbaycanın formalaşdırdığı əməkdaşlıq formatlarını zədələməyə gətirib çıxara bilər". Onun sözlərinə görə, bir tərəfdən, İrəvanın Brüsseldəki görüşdən gözləntiləri çox olsa da, faktiki olaraq Qərb və Rusiyanın mübarizəsinin arasında möhkəm sıxışır: "Başqayandan, Azərbaycan, Türkiyə və Rusiyanın sammit barədəki mövqeləri görüşün İrəvan üçün kəskin xəbərdarlıq kimi qiymətləndirilməsini ümumiləşdirə bilər. Azərbaycan regionda gərginləşən mühitdə Ermənistanı mənşə kimi görməkdə haqlıdır, çünki İrəvan müstəqil qərar verə bilmək iqtidarından uzaqdır və prosesləri sülh gündəliyindən yayın-dıran mövqelərə keçidlər edir. Bu, Azərbaycanla Ermənistan arasında açıq qalan məsələlərin başqa alternativ yollarla həllini Bakının masasına qoyacaq. İrəvanın sərhəddəki təxribatları hansı həddə qədər davam etdirməsi Bakının qovluğundakı ssenarinin təbiq edilmə arealını müəyyən-ləşdirəcək".

Siyasi ekspert Məhəmməd Əsədullazadə isə düşünür ki, Kollektiv Qərb Ukraynaya dəstək vermək əvəzinə, Ermənistandan Rusiyaya çıxaracağını zənn edir. Onun fikrincə, ABŞ və Avropa İttifaqı Ukraynada Rusiya ilə geosiyasi toq-

taq fikrə malikdirlər. Kollektiv Qərb Ukraynada taktiki olaraq Rusiyaya qarşı hərbi müstəvidə məğlub olmaqdadır. Rusiyanı Cənubi Qafqazdan və Şərqi Avropada mövqeyini zəiflətmək üçün ən strateji platsdarm Ukraynadır".

Ekspert hesab edir ki, hazırda Qərb Azərbaycanın üzərinə düşüb, guya Ermənistanın ərazilərinə Azərbaycan müdaxilə edəcək kimi təzyiqlər edir: "Azərbaycanı demokratiya və insan haqlarında tənqid edir. Halbuki Ukraynada hər gün yüzlərlə insanın ölümünə seyrçi qalır. Kollektiv Qərb Ukraynaya dəstək olmaq əvəzinə, Cənubi Qafqazda əlavə problemlər yaradır. Ermənistan rəhbərliyi Qərbi Ukraynaya "dəstəyini" görmək istəmir, Azərbaycanla ikitərəfli danışıqlara getmək əvəzinə, sərhədə ordu yığır. Qərb və Rusiya Ermənistanı dəstək verməklə Azərbaycanın sülh istəyinin qarşısını alır. Yeni müharibənin Ermənistan üçün acı nəticələri ola bilər".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

quşmada fikir ayrılıqlarını aradan qaldıra bilmir: "Amma Ermənistanı dəstəkdə or-

BMT nümayəndəsi: "Çalışırıq ki, Qarabağda, kənd yerlərində qadın mərkəzləri açaq"

Biz təcrübədə görürük ki, başlanmış layihələr sonradan agentliklər tərəfindən də davam etdirilir. APA xəbər verir ki, bunu "2021-2025-ci illər üçün BMT-Azərbaycan arasında Dayanıqlı İnkişaf üzrə Əməkdaşlığa dair Çərçivə Sənədi"nin icrası üzrə Hökumət-BMT Birgə İstiqamətləndirici Komitənin iclasında BMT-nin İnkişaf Proqramının rezident nümayəndəsinin səlahiyyətlərini icra edən Alessandra Roccasalvo deyib. O bildirib ki, aparılan işlər nəticəsində 2023-cü ildə qadın resurs mərkəzləri genişləndirilib:

"Hazırda belə 15 mərkəz fəaliyyət göstərir. Biz çalışırıq ki, Qarabağda, kənd yerlərində qadın mərkəzləri açaq, özünü doğrultmuş sistemi genişləndirək. Düşünürəm ki, 2024-cü ildə nəticəni artırıcağıq. Gənclərin təhsillə təmin olunması, təhsil mərhələsindən sonra fəaliyyətlərlə məşğul olması təmin olunsun. Onlarda əlavə bacarıqlar formalaşdırmaq ki, fərd olaraq cəmiyyətdə özlərinə yer tuta bilsinlər. Eyni zamanda peşə təhsili ilə bağlı dəstəyin davam etdirilməsi çox vacibdir. Biz çalışırıq ki, ölkənin bütün yerlərində kənd təsərrüfatı ilə məşğul olanların gəlirlərinin artırılmasına dəstək olaq".

O, çıxışı zamanı bildirib ki, Azərbaycan hökumətinə dəstəklərini davam etdirəcəklər.

Repetitor nazirliyi yaradılsın

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Amerikada gənclər arasında santexnik, elektrik, kombi təmirçisi kimi peşələrə maraq artıb. Gellap İnstitutunun araşdırmalarına görə, artıq amerikalılar ali təhsilin, universitetlərin bir işə yaramadığı qənaətinə gəlməkdədir. Hazırda ABŞ universitetlərində oxuyan gənclərin sayı 2011-ci ildəkindən 3 milyon nəfər az imiş. Bunun çoxlu səbəbləri varmış: ali təhsillə iş tapmaq çətindir; yüksək maaşlı şirkətlərdə vakant yerlərə təcrübəli adam axtarırlar, lakin bu təcrübəni kim və harda yığmalıdır, məlum deyil; sadə peşələrdə çalışan elektriklər, santexniklər, qaynaqçılar və sairə qocalıb, onların yerinə gələn isə yoxdur, nəticədə əmək bazarında tələbat, uyğun olaraq maaşları artıb.

Açıq, ilk dəfə bu araşdırmanı oxuyanda yadıma saqqalı lətifə düşdü. Valideynlər yeniyetmədən soruşurlar hansı peşəni seçmək istəyir, uşaq deyir: "Santexnik, ya da pizza daşıyan olacağam". Ata anaya pııldayır: "Sənə demişdim, videokaseti yaxşı yerdə gizlətməliydik". Şübhəsiz, anlayanlar mövzunu anladı, anlamayanlara da salam olsun, əsl mentalitetimizə layiq, təbii yoldaşlardır.

Elə bizim də tema ciddidir, hırıldamağın qəti yeri yoxdur. Üstəlik, aktualdır. Bu saat təhsil ocaqlarımızda yeniyetmələrin ütülməsi dövrüdür. İmtahanlar qızışmışdır. Gah 9-cular, gah 11-cilər... Biz uşaq olanda, 1980-ci illərdə bir düşük hind filmi klublarda verilirdi. Filmdə azğın tələbələr gənc müəllimi döymək, şantaj etmək istəyirdi, o da, deyəsən, karateçi çıxırdı. Əcəb dövrlər idi. Bu niyə yadıma düşdü, heç məlumatım yoxdur.

Keçən bazar Bakı məktəblərində 9-cuların imtahanını canlı müşahidə etdim. Məktəblərin ağız probka, icazəsiz mitinq. Valideynlər dalışı, sürücülər böyürür, məhəllə sakinləri dingildəşirdi. Görəsən, məktəblərin darvazasını açıb bu kütləni heyətə buraxmaq çətin işdirmi? Nəyə mane olur? Bu nə mənasız tıxacdır? Xalqa niyə əziyyət verirsiniz, üstəlik, müqəddəs aprel ayında?

Ümumiyyətlə, mənə imtahanların dərə-təpəyə salınmasının anlamı həmişə maraqlı gəlmişdir. Binəqədidə yaşayan uşaq gedir Nərimanova. Nərimanovdakı Qaraçuxura. Qaraçuxurdakı Qobustana. Qobustandakı Zəngəzura. Elə bil pişik balası azdırırlar. Bəyem hər uşaq öz xarabasında imtahan versə, təhsil idarəmizin, imtahan komissarlarının üzüyünün qaşı düşər? Onsuz nəzarətçilər həmin məktəbdən olmur, video ilə nəzarət var, polis var, hətta yangın-söndürən və təcili yardım əlavə edilir. Bu dördqat müdafiə səddini yarıb imtahanda şuluq salmaq imkansızdır. İcazə verin hər uşaq öz məktəbində imtahan versin. "Doğma divarlar" həm də uşaqlara psixoloji yardımçı olar, güvən verər. Sovet vaxtı hamı girmək istədiyi ali məktəbdə imtahan verirdi, valideynlər də həyətdə gözləyirdi. Nəse problem yaranırdı. Yox, əgər məqsəd xalqın uşaqlarını mələtmək, analarını ağlar qoymaqdırsa, mən pas. Davam edin indiki kimi.

Bir maraqlı təklifim də var, istəyirəm onu oxucularımızın ixtiyarına verim.

Bizdə Elm və Təhsil Nazirliyi var, qəbul edirik, yəqin dövlətə lazımdır. Lazım olmasa niyə nazirlik olsun? Eyni zamanda uşaqların kütləvi şəkildə repetitor yanına getdiyini hamımız bilir. Siniflər boş qalır, müəllimlər ağlaşır, direktorlar qayıbları silmək üçün pullaşı, uşaqlar kursa getmək üçün yollaşır, jurnalistlər ulaşır və sairə (axıncını qafiyə üçün yazdım - oxuculara mədəni xidmət göstəririk). Lakin bu boyda repetitor institutunun, quruluşunun bir idarəsi yoxdur! Məncə, biz Repetitor Nazirliyi qayırmalıyıq. Vaxtıdır. Hələ gecikirik. Necə olur ki, yüz minlərlə insanı (müəllim-valideyn-uşaq-şofer və sairə) əhatə edən bu fəaliyyət növünün rəsmi nazirliyi, ya da ən azından dövlət komitəsi olmasın? Hüquqi boşluqdur. Təcili tənzimlənməlidir. Məsələn, ilkin olaraq repetitor yanına gedən uşaqların ağı və qırmızı tuman geyməsi tələbi qoyulmalıdır. Məktəbə gedən uşaqlardan fərqləndirmək üçün.

Çox gülünc haldır ki, bizdə hava idarəsi var, siçan-pişik idarəsi var, pambıq, üzüm, quzu nazirliyi var, hətta mollaların idarəsi var, lakin repetitor kimi geniş yayılmış, faydalı peşəyə baxan (oxu: bakan) yoxdur.

İndi söz əlaqədar təşkilatlarıdır, mənə bazar günü məktəbin ağzında soyuq vurub, yazını bitirməyə məcburam. Faktiki, özümü elm və təhsil fədaisi kimi hiss edirəm.

ABŞ dövlət katibi, Avropa Komissiyasının Prezidenti və Ermənistan baş nazirinin 5 aprel Brüssel görüşü ətrafında siyasi intriqa davam edir. İndi ən çox maraq doğuran məqam "üçlü format"da danışıqlardan sonra rəsmi İrəvanın, baş nazir Nikol Paşinyanın özünü Azərbaycanla, sülh gündəliyinə münasibətdə necə aparaçağı ilə bağlıdır.

Brüsseldə Ermənistan maliyyə və informasiya dəstəyinin verəcəyi açıqlandı. ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken, Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula fon der Lyeyen və Avropa Birliyinin xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali komissarı Jozep Borrel mətbuat qarşısında çıxışlarında Ermənistanla təhlükəsizlik təminatı və ya hərbi yardımla barədə heç nə demədilər. Bir sıra siyasi təhlilçilərin fikrincə, mümkündür ki, bu mövzu qapalı dərəcədə müzakirə olunub, hərbi yardımın indiki mərhələdə açıqlanması lazım bilinməyib.

ABŞ və Avropa Birliyi rəsmiləri Brüsseldə Qarabağ ermənilərinə maliyyə ayracaqlarını bəyan etdilər. Bu maliyyənin Qarabağ ermənilərinin Ermənistan cəmiyyətinə inteqrasiya və yerləşməsi üçün ayrılacağı vurğulandı.

Bu addım Qərbin Qarabağ məsələsini artıq qapanmış sayması hesab oluna bilərmi? Yəni Azərbaycana daha etnik təmizləmədə suçlamayacaqlar? Bundan əlavə, Qərbin ayırdığı maliyyə həqiqətənmi Qarabağdan gəlmiş erməniləri Ermənistanla geridönməz şəkildə bağlaya bilər?

Politoloq Anar Əliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, 5 aprel görüşündə ictimaiyyətdə açıqlanan məlumatlara əsasən Ermənistanla Avropa İttifaqı çərçivəsində 280 milyon avro, ABŞ tərəfindən isə 65 milyon dollar məbləğində vəsaitin ayrılacağı razılaşdırılıb. Bu məbləğin bir qisminin Azərbaycanın Qarabağ bölgəsindən köçmüş ermənilərin Ermənistanda yerləşməsi və inteqrasiyası prosesi üçün ayrılacaq. Bu, əslində üzdə müsbət istiqamət kimi qəbul edilə bilən yanaşmadır. Alt qatda isə heç də bu cür deyil: "İlk baxışda sanki Qərb Qarabağa dinc erməni sakinlərin geri qayıdışı üzərindən bölgəyə təsir rıçaqından imtina etdiyi kimi görünə bilər. Əslində isə burada kifayət qədər ciddi bir rıyakarlıq, ciddi bir hiyləgərlik gizlənir. Çünki Avropa İttifaqı da, ABŞ rəsmiləri də, bir çox Avropa siyasi liderləri də əvvəla, çox gözəl anlaşırlar ki, Azərbaycanın Qarabağ bölgəsindən erməni əhali məcburi şəkildə çıxarılmaqla, ikincisi, onlar gözəl bilir ki, bölgəni tərk edən dinc sakinlərin böyük bir qismi Azərbaycanla, Qarabağ bölgəsi ilə, Şərqi Zəngəzura qətiyyətlə bağlıdır. Ona görə də Qərb bu gedişin edilməsi məcburiyyətindədir. Bu mənada hesab edirəm ki, burada həm də bir Qərb hiyləgərliyi dayanır. Bu, Azərbaycanla qarşı-ərazi iddiaları və Azərbaycan daxilində separatizmin kökünü kəsməsi ilə razılaşmaqdan daha çox Rusiyanın bölgəyə təsir imkanlarının zəiflədilməsi istiqamətində atılan məcburi addımlardır və davamlı, köklü xarakter daşımayacaq".

Politoloqun qənaətinə, bu planlarda gizlənən qorxulu məqamlardan biri ondan ibarətdir ki, Qərb Rusiyanın bölgəyə təsir imkanlarını yaxın dövrdə taktiki gedişlər baxımından əlindən aldıqdan, Rusiyanı bölgədən sıxışdırıb çıxardıqdan sonra bölgə dövlətlərinə, xüsusilə də müstəqil iradə nümayiş etdirən Azərbaycana təzyiq aləti

Qərb Qarabağ məsələsinin bitməsi ilə barışır? - açıqlama

Elxan Şahinoğlu: "Erməni separatizmini hələ ki Azərbaycan daxilində deyil, bir qara yara olaraq kənarda qoruyub saxlamaq, lazım gəldikdə ölkə daxilində transfer etməyi planlaşdırır"

yən aidyyəti olmayan, işğal faktı dövründə müharibə cinayəti kimi qiymətləndirilən digər dövlətlərdən köçürülmüş ermənilərdir. Onların heç bir halda Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində qalıb yaşaması reinteqrasiya prosesinin iştirakçısına çevrilməsi mümkün deyil. Üçüncü vacib məqam ondan ibarətdir həmin siyasi dairələr gözəl anlayır ki, Ermənistanı Rusiyanın nəzarətindən xilas etməyin bir yolu da bölgəyə, eləcə də təsir imkanına çevrilən Qarabağ və Qarabağ erməniləri kartından xilas olmaqdır. Qərbdə yaxşı bilirlər ki, bu amil Rusiyanın bölgəyə təsir imkanlarını artırmaqla bilən amildir. Ona görə də Qərb bu gedişin edilməsi məcburiyyətindədir. Bu mənada hesab edirəm ki, burada həm də bir Qərb hiyləgərliyi dayanır. Bu, Azərbaycanla qarşı-ərazi iddiaları və Azərbaycan daxilində separatizmin kökünü kəsməsi ilə razılaşmaqdan daha çox Rusiyanın bölgəyə təsir imkanlarının zəiflədilməsi istiqamətində atılan məcburi addımlardır və davamlı, köklü xarakter daşımayacaq".

Politoloqun qənaətinə, bu planlarda gizlənən qorxulu məqamlardan biri ondan ibarətdir ki, Qərb Rusiyanın bölgəyə təsir imkanlarını yaxın dövrdə taktiki gedişlər baxımından əlindən aldıqdan, Rusiyanı bölgədən sıxışdırıb çıxardıqdan sonra bölgə dövlətlərinə, xüsusilə də müstəqil iradə nümayiş etdirən Azərbaycana təzyiq aləti

formalaşdırmaq üçün separatizmin heç də birdəfəlik sıradan çıxmasına imkan vermək istəmir: "Məhz bunun nəticəsidir ki, biz separatçıların liderlərinin Avropada ard-arda görüşlərinin keçirildiyini, onların Qarabağ ermənilərinin təmsilçisi kimi qəbul edildiyini, hətta bir sıra görüşlərdə rəsmi statuslu şəxslər kimi qəbul edildiyini müşahidə edirik. Bu isə onu göstərir ki, indiki halda Qərb separatizm alətinin zəiflədilməsinə razılıq verib, amma

birdəfəlik sıradan çıxarılmasını qəbul etmək istəmir. Ona görə də separatizmi hələ ki Azərbaycan daxilində deyil, bir qara yara olaraq Azərbaycandan kənarda qoruyub saxlamaq, lazım gəldikdə Azərbaycan daxilində transfer etməyi planlaşdırır. Odur ki, Ermənistanın havadarlarının Azərbaycanı etnik təmizləmədə bir daha ittiham etməyəcəyi kimi iddialara inanmamalıyıq".

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
 "Yeni Müsavat"

Medvedyev Makronu "Crocus" terrorunun şəriki adlandırdı

Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının sədr müavini Dmitri Medvedyev "Crocus Hall" konsert salonunda martın 22-də baş vermiş terror aktı ilə bağlı açıqlama verib. O, Fransa prezidenti Emmanuel Makronu və Qərb liderlərini hədəfə alıb.

Musavat.com xəbər verir ki, 144 nəfərin öldüyü hücumla bağlı danışan Medvedyev "muzdlu qatil" adlandırdığı terrorçuların sponsorlarının və şəriklərinin olduğuna diqqət çəkib.

O, hücumun əsl təşkilatçıların Ukraynadakı hakimiyyət orqanları olduğunu iddia edib. Medvedyev həmçinin Makronu və bəzi Qərb liderlərini "şəriklər" kimi göstərib.

Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının sədr müavini Qərbdəki bəzi liderlərin başışlanmaz hərəkətləri və bəyanatlarının dəhşətli hücumu dəstək verdiyini vurğulayıb.

"Onlar indi Rusiyanın o qədər də sadə olmayan düşmənləridir" - Medvedyev sözlərini belə yekunlaşdırıb.

□ **Musavat.com**

Prezident İlham Əliyev aprelin 5-də Türkiyənin sabiq xarici işlər naziri, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin millət vəkili və NATO Parlament Assambleyasındakı nümayəndə heyətinin rəhbəri Mövlud Çavuşoğlu-nu qəbul edərkən Türkiyə-Azərbaycan birliyinin bu gün daha da güclü olmasının vacibliyini bildirib. Geosiyasi vəziyyətin dəyişdiyini deyən Prezident İlham Əliyev belə bir şəraitdə Azərbaycan-Türkiyə birliyinin hər zaman olduğu kimi, bu gün də güclü olmasının vacibliyini qeyd edib və bu birliyi pozmaq istəyənlərin arzularının puç olacağına əminliyini bildirib.

Prezidentin bu fikirlərindən də belə aydın olur ki, Azərbaycanla Türkiyənin münasibətlərini pozmaq istiqamətində bu iki dövlət istəməyən güclər hərəkətə keçiblər. Belə olmasaydı, İlham Əliyev kimi bir siyasi lider yuxarıda qeyd etdiyimiz fikirləri səsləndirməzdi.

Məlumatlara görə, Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinə soyuqluq gətirmək, münasibətləri pozmaq arzusunda olan dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlar bunun üçün Ermənistanla Türkiyənin sərhədlərinin açılması və münasibətlərin qurulmasının əsas kart olacağını hesablayırlar. Ona görə də son zamanlar Türkiyəyə bir tərəfdən vədlər verirlər, bir tərəfdən isə təzyiq göstərirlər ki, Ermənistanla sərhədləri açsın.

Siyasi şərhçi Aydın Quliyev bu barədə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Türkiyəni Ermənistanla sərhədi açmağa yenidən məcbur etməyə çalışırlar, bazarlıq yolları axtarırlar, həm də Rusiya ilə şantaj edirlər: "Qərbin Ermənistan planları son dərəcə ciddi. 5 aprelə həy-küylə keçirilmiş üçtərəfli Brüssel müzakirəsi planının içindədir. Mərkəzdə Ermənistanıdır. Bunlar erməni diasporuna və lobbییə görə deyil. Qərbdə ermənilərin son 150 ildə- 1878-ci il rus-türk San-Stefano sülh sazişindən və 1878-ci il Berlin sülh konfransından sonra hər cür geosiyasi oyunlarda alət roluna həvəslə getdiklərini bilir. Müxtəlif dövrlərdə bir-birinə zidd oyunlara getsələr də yenə də oynayırlar. Çünki böyük itkilər versələr də, qazandıqlarını da bu yolda qazanıblar. Gah çar Rusiyasının, gah Qərbin, gah SSRİ-nin, gah Rusiyanın, gah da yenidən Qərbin əlində alət olublar. Məhz bu hesaba ərazilər qopardıblar, dövlət qurublar. Müxtəlif geosiyasi mərkəzlərin "layihəsi" olmaqla razılaşıblar. Bu "böyük layihələrin" içində özlərinin də təbii ki, aralıq layihələri olub. Ən sonuncu layihələrdən biri kimi SSRİ-ni dağıdan separatizm dalğasını (Qarabağ) başlatmaqla Qərbin aləti oldular. Qarabağı müvəqqəti ələ keçirib burunları əziləndən və Ukrayna müharibəsi başlayanadən sonra yenidən Qərbin "oyun alətləri" sırasına qayıtdılar. Ermənistan bu gün yeni layihənin aləti olmağa razılıq verib: Cənubi Qafqazda qarşılıqlı yaradılma, Azərbaycanla sülh məsələsini gündəmdən çıxarmaq, Qərbi Cənubi Qafqaza gətirmək, Cənubi Qafqazı Rusiya ilə Qər-

bin fəal geosiyasi qarşılıqlı meydanına çevirmək, bununla Rusiyanı 2-ci cəbhəyə cəlb etməklə zəiflətmək və birgütblü dünya düzeninin qurulmasında Qərbə yandaşlıq etməklə".

Siyasi şərhçinin fikrinə, yeni böyük oyunda Ermənistan təbii ki, öz mənafeələrini də görür və bu xüsusda Qərbdən-ABŞ və Fransadan konkret vədlər alıb. Ermənistanın istəkləri hər zamankı kimi birinci növbədə Azərbaycanın ərazilərini yenidən qoparmaqla bağlıdır. Vətən müharibəsinin nəticələri ilə təbii ki, barışmaq fikirləri yoxdur:

"Qərbin və Ermənistanın uzlaşdırılmış mənafeələri üstündə qurulan oyunun icrası üçün ilk növbədə Ermənistanı güclü regional dövlət halına gətirmək istəyirlər. Ya da onu heç olmasa indiki kimi, tarixdə "ən zəif erməni məkanı" olmaq halından çıxarmalıdırlar. Cəmi 4 il əvvəl - 2020-ci ilə qədər Ermənistan öz tarixində ən güclü vəziyyətdə görünürdü. Azərbaycanın torpaqlarını işğal etmişdi, danışıqlarda özünü məğlub edilməz aparırdı, Qərb və qismən hətta Rusiya da onun tərəfini saxlayaraq Azərbaycana "məğlubiyyətinizlə barışın" kimi ədalətsiz və allahsız mesajlar verirdilər, Ermənistanı inandırmışdılar ki, o, bu bölgədə həmişə Türkiyəyə qarşı lazım gələndə Qərbin, lazım olanda Rusiyanın əlində təzyiq aləti kimi gərəkli olacaq. Ermənistan eyforiyada idi. Bəs necə? O özünü Rusiyaya da, Qərbə də əbədi lazım olan qüvvə statusunda görürdü. Ancaq İlham Əliyevin 2020-2023-cü illərdə dahiyanə düşünlümüş geosiyasi kombinasiyası Ermənistanı eyforiyasını yerə vurdu və beləliklə, cəmi 4 il əvvəlki "qüdrətli Ermənistan" ən zəif və miskin Ermənistan halına düşdü. İrəvan regional təcrid vəziyyətində boğulur, bir vaxtlar Türkiyəyə qarşı çox fəal işlətdiyi "genosid kartı" məhz Azərbaycanın Zəfəri ilə gündəmin arxa mövzusunə çevrilib, qüdrətli görünən diaspor "qulağı kəsik" vəziyyətə düşüb. Azərbaycan-Türkiyə ittifaqı sayəsində təcavüzkar Ermənistan bu cür cilovlanıb. Ermənistanın Qərbdəki havadarları əmin oldular ki, Türkiyə-Azərbaycan ittifaqı olduqca Ermənistanı düşdüyü acı nəcəli məğlub durumdan xilas etmək mümkün olmayacaq. Ona görə də bu ittifaqı pozmaq hədəflərdən biridir".

A.Quliyev qeyd etdi ki, Ermənistanı miskin durum-

Türkiyə-Azərbaycan birliyinə qarşı Qərb hiyləsi

Prezident İlham Əliyevin Çavuşoğlu ilə görüşdə verdiyi mesajın arxasında dayanan məqamlar; **siyasi şərhçi məkrli planların arxasındakı hədəfləri açıqladı:** "Cənubi Qafqazda iki qardaş ölkənin birgə qurduqları indiki "status-kvonu" dəyişdirmək heç bir halda mümkün görünmür"

dan çıxarmaq yolunda Qərbin ilk böyük planı 5 aprel Brüssel görüşü oldu. Açıq bəyan etdilər ki, Ermənistanın müqavimətliyini və sabitliyini gücləndirmək bir sayılı hədəfləridir: "Kimə qarşı "müqavimətlikdən" söhbət getdiyi isə məlumdur. Elə bir plan qurublar ki, Azərbaycanla sülhə getmədən Ermənistanı indiki ağır durumdan çıxarmaq və hərbi-iqtisadi cəhətdən bölgənin ən güclü dövlətinə çevirsinlər. Brüsselə Paşinyanın mifik "Sülh kəsişməsi" layihəsinə əlavə olaraq dəstək vermədilər ki... Məqsəd Azərbaycanın əlini daha da gücləndirə biləcək Zəngəzur dəhlizini arxa plana sıxışdırmaq və əvəzində Ermənistanı regionun "habına" çevirə biləcək "Sülh kəsişməsi"ni həyata keçirməkdir. Belə ki, Mərkəzi Asiya-Azərbaycan-Ermənistan-Gürcüstan xətti üzrə Qara dənizə çıxış, Mərkəzi Asiya-Azərbaycan-Ermənistan-Türkiyə xətti üzrə Aralıq dənizinə çıxışı təmin etməkdən söhbət gedir. Hər iki marşrutun kəsişmə nöqtəsi kimi Ermənistan götürülür.

Ermənistanı gücləndirmək üçün başqa plan və layihələr də var. Türkiyə-Ermənistan sərhədlərinin açılması planı yenidən gündəmə qaytarılıb. 2008-ci ildə Amerikanın böyük təzyiqləri ilə imzalanma masasına getirilmiş "Sürix protokolları" məhz Azərbaycanın müqaviməti və

qardaş Türkiyənin ağıllı qüvvələrinin dəstəyi ilə gündəmdən atıldı. Yenidən başlayıblar. Diplomatik çevrələrdə Qərbin Ermənistanla sərhədi açması üçün qardaş Türkiyəyə böyük təzyiqlərin yenidən işə salınması kimi planın olduğu barədə ciddi söz-söhbətlər gedir. Qardaş Türkiyə ilə Azərbaycanın birliyinə zərər vermək, Türkiyəni Rusiya ilə şantaj etmək və onu bazarlığa çəkmək niyyətləri var".

Siyasi ekspert vurğuladı ki, Ukrayna müharibəsi ilə Rusiyanın çox zəif və idarəolunan duruma salınması halında Türkiyəni NATO məkanında təklənmək xofu ilə qorxutmaq istəyirlər: "Ukrayna müharibəsinin sonunda Rusiyanı idarəolunan hala gətirəcəklərinə möhkəm inanırlar. Qardaş Türkiyəni Rusiya ilə yaxşı münasibətlərin perspektivsiz olduğuna inandırmaq cəhdləri var.

Türkiyəni indiki siyasi həkimliyin varisliyi məsələsində ən müxtəlif kanallarla bazarlığı çəkmək niyyətlərinin olması da ən ilginclik ehtimallar sırasındadır.

Qardaş ölkəni "Türkiyənin bu günü Azərbaycanla, sabahı isə həm də Ermənistanla regional ittifaqdan keçir" kimi mifik və aldadıcı tezislə inandırmaq istəyirlər.

Türkiyənin bütün bu planların və niyyətlərin içində "tarihi bir afyoranın" olduğunu

gördüyünə şübhəmiz yoxdur. Qardaş ölkə böyük gələcəyi olan "Türk evi" geosiyasi planlarının aparıcı qüvvəsidir. Dünya parçalanaraq yeni düzənə doğru gedir ki, bu düzənin hazırda parçalanmadan keçdiyini hamı görür. Hamı özünə münasib ittifaqlar qurur. 200 il neytrallıq kursu aparmış ölkələr birdən-birə bu statusdan çıxır, ittifaqlara qoşulur. Hər kəs öz milli dövlət mənafeyindən çıxış edir.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Yaponiya ABŞ-la hərbi ittifaq yarada bilər

"Yaponiya Ukrayna və Yaxın Şərqi münaqişələri səbəbindən ABŞ-la hərbi ittifaq yaradılmasını nəzərdən keçirir. APA Rusiya mətbuatına istinadən xəbər verir ki, bu barədə ölkənin baş naziri Fumio Kişida bildirib.

O deyib ki, son dövrlər baş verən global silahlı münaqişələr ölkənin müdafiə strategiyasına dəyişiklik zərurəti yaradıb.

Fumio Kişidanın sözlərinə görə, ölkəsi rəsmi Pekinin uzun müddətdir Şərqi və Cənubi Çin dənizlərində status-kvonu dəyişmək cəhdlərinə yol verməsinin qəbul edilmezliyini vurğulayıb.

Qeyd edək ki, yerli mətbuatda Yaponiya baş nazirinin Şimali Koreya lideri Kim Çen Ina 2002-ci ildən sonra ilk görüşün keçirilməsi barədə təklif göndərdiyi yazılıb.

Azərbaycan Hesablama Palatası 2023-cü ildəki fəaliyyətinin hesabatını Milli Məclisə təqdim edib. Hesabdan aydın olur ki, Hesablama Palatası 2023-cü ildə iş planına əsasən 5 milyard 776,0 milyon manat vəsaiti əhatə edən 31 uyğunluq auditini keçirib.

Keçirilən bu uyğunluq auditlərinin 27-də büdcə qanunvericiliyinin pozulması hallarına rast gəlinib. Bu sahə üzrə daha çox rast gəlinən nöqsanlar kimi "Büdcə sistemi haqqında", həmçinin "Dövlət qulluğu haqqında" qanunların, Əmək Məcəlləsinin tələblərinin pozulmasını, xərc normativlərinə və prosedurlara əməl olunmamasını göstərmək olar.

Qeyd edilir ki, uyğunluq auditlərinin nəticələri 23 auditdə büdcə vəsaitlərinin idarəedilməsi üzrə nöqsanların aşkar edildiyini göstərir. Nöqsanların əhəmiyyətli hissəsi qurumlar tərəfindən proqnozlaşdırma və planlaşdırma işinə lazımi diqqətin ayrılmadığını göstərir. Belə ki, dövlət vəsaitinə tələbat düzgün müəyyənəlməyib, nəticədə vəsaitə tələbat il ərzində dəfələrlə dəyişdirilmiş, vəsait təyinatı üzrə istifadə edilməyib, büdcə vəsaiti bank hesablarında istifadəsiz qalıb, ilin sonunda vəsaitlər akkreditiv hesablara yönəldilib.

Sənədə görə, başa çatdırılmış kənar dövlət maliyyə nəzarəti (KDMN) tədbirləri ilə uyğunluq predmetləri üzrə ümumilikdə 562,5 milyon manat maliyyə pozuntusu aşkarlanıb. Uyğunluq predmetləri üzrə büdcəyə dəyən zərərin 103,2 milyon manat olduğu hesablanıb. Digər maliyyə pozuntularının həcmi 459,3 milyon manat təşkil edib. Büdcəyə 60,7 milyon manat məbləğində hesablanmış zərərin müvafiq qaydada pul və ya natura şəklində bərpası, eləcə də əvəzləşdirilməsi istiqamətində təkliflər verilib. 28,8 milyon manat məbləğin də hesablanmış büdcəyə zərərin əhaliyə sosial xarakterli ödənişlərdən ibarət olması fonunda HP tərəfindən bu məbləğin bərpası istiqamətində tədbir müəyyənəlməyib, bu ödənişlərin bir qisminin dayandırılması barədə qərar verilib.

Büdcəyə zərərin 13,7 milyon manatı üzrə cinayət tərkibinin əlamətlərinin ehtimal olunması ilə əlaqədar müvafiq materiallar hüquq-mühafizə orqanlarına göndərilib.

Digər maliyyə pozuntuları isə Vahid Büdcə Təsnifatına əməl olunmaması, satınalma prosedurlarının tətbiq edilməməsi, bu prosedurlardan yayınmaq məqsədilə müqavilənin qisimlərlə bölünməsi, mal və xidmət alışı orta bazar qiymətindən baha əldə edilməsi nəticəsində dövlət vəsaitinə qənaət olunmaması, sa-

Məmurlar Hesablama Palatasını

niyə saymır - deputatdan çağırış

HP 2023-də apardığı araşdırmalar zamanı 2022-ci ilə müqayisədə 57 faiz çox - 1 milyard 252,6 milyon manatlıq təhrif aşkar edib, amma...

tinalmalar zamanı ehtimal olunan qiymətin ümumiyyətlə hesablanmaması, ilin sonunda qalıqın büdcəyə silinməsi, müşayiətedici sənədlərlə rəsmiləşdirilməyən elektron-qaimə fakturaların təqdim edilməsi və s. pozuntular olub. Bu pozuntulardan 34,9 milyon manat üzrə Palatanın kollegiyası birbaşa tədbir müəyyən edib, digər nöqsan və çatışmazlıqların da aradan qaldırılması məqsədilə kollegiya qərarı kənar dövlət maliyyə nəzarəti obyektlərinə və nəzarət tədbirinin predmeti ilə əlaqədar aidiyyəti tərəflərə göndərilib.

Kollegiyanın müəyyən etdiyi tədbirlər əvvəlki dövrdən qalan debitor borcların və məbləği artırılmış kreditör borcların bağlanması, fiziki və hüquqi şəxslər üzrə artıq ödənişlərin gələcək hesablaşmalarda nəzərə alınması, akkreditiv hesabın bağlanması, müqavilə məbləğinin azaldılması, vəsaitin əsassız ödənilməsi hallarının araşdırılması, artıq ödənilmiş elektron qaimə-fakturaların ləğvi, qalıqın büdcəyə qaytarılması və s. ilə bağlı olub.

2023-cü ildə aparılan uyğunluq auditləri üzrə nəticə formalaşdırmaq məqsədilə audit sübutları audit meyarları ilə müqayisə olunmuş, toplanmış sübutlar təhlil edilərək peşəkar mühakimə tətbiq edilib, yetərli və müvafiq sübutların olub-olmadığı araşdırılıb, obyektiv təsəvvür yaratmaq üçün qiymətləndirmə prosesində bütün sübutlar, həmçinin audit obyektlərinin münasibəti nəzərdən keçirilib.

Hesablama Palatasının "2021-2025-ci illər üzrə Strateji Plan"ı çərçivəsində hazırlanmış 2023-cü il üzrə Əməliyyat Planında ümumilikdə 327 tədbir müəyyən edilib, ilin sonunda yekun icra vəziyyəti 91,7 faiz təşkil edib. Belə ki, 327 tədbirdən 291-i tam, 18-i qismən icra olunub, 18-i icra olunmayıb: "Tədbirlərin icrasına müvafiq olaraq Əməliyyat Planının büdcəsinin icrası 83,3 faiz (9,6 milyon manatın 8 milyon manatı) olub".

2023-cü ildə Hesablama Palatası apardığı nəzarət tədbirləri nəticəsində maliyyə hesabatlarında 2022-ci ilə müqayisədə 57 faiz çox - 1 milyard 252,6 milyon manatlıq təhrif aşkar edib. Hesabatda deyilir ki, maliyyə hesabatlılığı sahəsində müəyyən edilən nöqsanları iki qrup üzrə təsnifləşdirmək olar. 1-ci qrupa maliyyə hesabatlarında məlumatların əks etdirilməməsi halları kimi əhəmiyyətli təhriflər, 2-ci qrupa isə mühasibatlıq prinsiplərinə əməl edilməməsi, mühasibat yazılışlarının doğru verilməməsi nəticəsində məbləğlərin düzgün və müvafiq istiqamətdə əks olunmaması halları aid edilib.

Təhrif məbləği 1-ci qrup üzrə 661,5 milyon manat, 2-ci qrup üzrə isə 591,1 milyon manat təşkil edib. Bunlar isə 1 il əvvəl nisbətən müvafiq olaraq 17,2 faiz və 2,5 dəfə çoxdur.

Maliyyə hesabatlılığı və mühasibat uçotu üzrə yol verilmiş əhəmiyyətli təhriflərin əsas istiqamətlərinə aktivin

uçot alınmaması və yaxud birbaşa xərcə silinməsi, öhdəliyin uçota alınmaması, gəlir və xərclərin tanınmaması, digər təhriflərə isə maliyyə hesabatlarının elementlərinin büdcə daxilində düzgün təsnifləşdirilməməsi, hesabatlar arasında fərqlər daxildir.

Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədovun sözlərinə görə, 2023-cü ildə aparılmış maliyyə və uyğunluq auditləri üzrə aşkarlanmış nöqsanları və onların yayılma dərəcəsindən asılı olaraq auditorların verdiyi rəyləri 3 istiqamətdə qruplaşdırmaq olar: "4 qurum üzrə müsbət və bütün meyarlara uyğunluqla bağlı rəy verilib. 19 qurum üzrə şərti müsbət və bəzi məsələlər istisna olmaqla hüquqi aktların tələb olması barədə rəy verilib. 13 qurum üzrə mənfi və bütün əhəmiyyətli aspektlərdə qanunvericilik əsasında müəyyən edilmiş meyarlara uyğun olmamaqla bağlı rəy verilib".

2023-cü ildə Hesablama Palatası 8 nəzarət tədbiri üzrə Baş Prokurorluğa, 1 nəzarət tədbiri üzrə isə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinə (DTX) müraciət edib. Hesabatdan aydın olur ki, Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin (TƏBİB) Sumqayıt Tibb Mərkəzinin (1), Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki Naxçıvan Dövlət Universitetinin (2), Gənclər və İdman Nazirliyinin (3), ləğv edilmiş Bakı Nəqliyyat Agentliyinin (4), Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması İnkişafı və

Bərpası üzrə Dövlət Xidmətinin (5), Mədəniyyət Nazirliyi yanında Kino Agentliyinin (6), TƏBİB-in Gəncə Şəhər Birleşmiş Xəstəxanasının (7), "Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" QSC-nin (8) fəaliyyətində aşkar olunmuş nöqsanlarla bağlı Baş Prokurorluğa, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin fəaliyyətində aşkar olunmuş nöqsanlarla bağlı isə DTX-ya müraciət olunub.

Qeyd edək ki, Hesablama Palatasının fəaliyyəti cəmiyyətdə birmənalı qiymətləndirilir. Xüsusilə sahə üzrə mü-

rimləlidir. Bu, Palatanın nəzarətinin effektivliyini qat-qat artırır".

İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənova görə, sivil münasibətlərdə qorxu hissənin olmaması daha yaxşı olardı: "Daha yaxşı olardı ki, tamamilə şəffaf, dürüst və qarşılıqlı inama söykənən münasibətlər olsun. Həm vergi orqanlarına, həm də nəzarət orqanına münasibətdə. Amma bir tərəfdən də yanaşanda, Əli bəyin açıqladığı münasibətin arxasında müəyyən faktorların olduğu görünür. Vergi Xidməti sahibkarlarla işləyir. Sahibkarların arxasında döv-

təxəssislər onun fəaliyyətini qənaətbəxş hesab etmir, büdcə vəsaitlərindən qanunsuz istifadənin qarşısının alınmasında Palatanın öz sözünü deyə bilmədiyini, buna görə də onun fəaliyyətinin formal xarakter daşdığını vurğulayırlar.

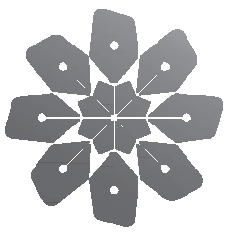
Aprelin 8-də Milli Məclisin komitə iclasında millət vəkili Əli Məsimli cəmiyyətdə olan bu rəyə toxunaraq qeyd edib ki, bütün dünyada vergi və ali audit orqanlarından çəkinirlər, Azərbaycanda isə vəziyyət bir qədər fərqlidir: "Bizdə İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətindən çəkinirlər, amma Hesablama Palatasından çəkinmirlər. Cəmiyyətdə Palatanın fəaliyyəti, onun imicinin dəyərləndirilməsi istiqamətində iş aparılmalıdır".

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərlinin fikrincə, Ə.Məsimlinin dedikləri reallığı əks etdirir: "Hesablama Palatası dəfələrlə büdcə vəsaitlərinin oğurlanması, milyonlarla manat vəsaitin mənimsənilməsi faktlarını üzə çıxarıb. Amma hüquq-mühafizə orqanları o faktlar üzrə cinayət araşdırması heyata keçirib zəruri addımlar atmayıb, yaxud atıblarsa da, bu, ictimaiyyətə açıqlanmayıb. Amma vergidənyayınma aşkarlanan kimi vergi orqanı dərhal sanksiya tətbiq edir, hətta cinayət araşdırması başladır, məhkəmə yolu ilə həbsə nail olur. Bu baxımdan, mənə elə gəlir ki, Hesablama Palatasına aşkarladığı faktlar üzrə cinayət işinin başlanmasını məcburi edən səlahiyyət və-

let yoxdur, uzun illər boyudur qeyri-qanuni sahibkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı böyük problemlər yaranır. Amma Hesablama Palatası daha çox dövlət qurumları ilə işləyir, ictimai vəsaitlərin hərəkətinə nəzarət edir. Bu baxımdan, hər iki tərəf bir növ eyni cəbhəni təmsil etdiyinə görə hansısa mərhələdə uzlaşma, razılaşmaların olması mümkündür. Bu baxımdan, daha az çəkinmə başadüşüldür. Lakin mən güclü Hesablama Palatasının tərəfdarıyam, xüsusilə də korrupsiya hallarının daha geniş yayıldığı ictimai vəsaitlərin axını sahəsində. Bunun üçün Palatanın səlahiyyətlərinin genişləndirilməsi zəruri hesab edirəm".

Ekspert qeyd edir ki, Azərbaycanda əksər hallarda irihəcmli ictimai vəsaitlərin mənimsənilməsi halları hansısa məmur vəzifədən kənarlaşdırıldıqdan, yaxud həbs olundandan sonra üzə çıxır: "Çox təəssüfləndirici haldır ki, belə faktlar hansısa məmur vəzifədə olanda aşkarlanmır, qeydə alınmır. Bu isə Hesablama Palatasının da fəaliyyətinin effektivliyini şübhə altına alır. Düşünürəm ki, Palatanın tam müstəqil bir qurum olması təmin edilərsə, ictimai vəsaitlərin mənimsənilməsi faktları hər zaman aşkarlanar, yəni Palatanın işi daha effektiv olar. Bu isə Əli bəyin dediyi vəziyyətin yaranmasına imkan verər: ictimai vəsaitlərlə işləyən hər kəs Palatanın qanunsuzluğu aşkarlayacağını nəzərə alaraq qanun çərçivəsindən kənara çıxmaz".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Vətəndaş cəmiyyəti, hüquqi dövlət quruculuğu

Gürcüstan "Xarici agentlər haqqında" qanun layihəsini qəbul etməyə hazırlaşır. İqtidar partiyası - "Gürcü arzusu" qanun layihəsini yenidən parlamentə göndərüb. İlk cəhdi uğursuz alınan hakim partiyanın növbəti dəfə təşəbbüsü yenə etirazla qarşılanmaqdadır. Xüsusən də ABŞ rəsmiləri ardıcıl olaraq iki dəfə bəyanatla çıxış edərək bunu geriye addım, demokratiyanın inkişafına sədd çəkmək kimi qiymətləndiriblər.

Ölkə prezidenti Zurabişvili də hakim partiyanın mövqeyini tənqid edib. Daha əvvəl isə Gürcüstanda aktiv vətəndaş cəmiyyəti Tiflis küçələrinə axışaraq qanun layihəsinə etiraz bildirmişdi və hakimiyyət geri çəkilmək məcburiyyətində qalmışdı. Yada salaqlar ki, Rusiya, Ukrayna oxşar qanunlar qəbul edib, Qırğızıstan da bugünlərdə "Xarici agentlər haqqında" qanun qəbul etdi.

İndi Gürcüstan buna hazırlaşır. Azərbaycanda isə vətəndaş cəmiyyəti, QHT-lər barədə belə bir təşəbbüs irəli sürülməyib. Hüquqşünaslar buna zərurət olmadığını qeyd edirlər. Çünki Azərbaycanda xüsusi xidmət orqanları xarici agentlərin ifşasında operativ işləyir. Hətta bu yaxınlarda Fransa vətəndaşı olan agent Martin Rayan həbs olunub. Bununla belə, sözügedən qanun daha çox QHT sektorunda olan "şpiyon"ları üzə çıxarmaq üçün istifadə olunur. Bəlidir ki, Qərbdə müxtəlif fondlar demokratiya, insan

hüquqları, media azadlığı, vətəndaş cəmiyyətinin güclənməsi şüarları ilə ayrı-ayrı ölkələrdə QHT-lərə qrantlar ayırır.

Bu donörə öz agentura şəbəkəsi vasitəsilə rəngli inqilablara sponsorluq edir, küçə hərəkatlarını maliyyələşdirirlər. O baxımdan həmin qanun xarici agentləri təsbit etmək üçün qəbul olunur, lakin bir sıra hallarda iqtidarlardan öz siyasi maraqları, demokratiyanın, vətəndaş cəmiyyətinin inkişafının halqasını daraltmaq üçün sui-istifadə edirlər. Bəs bizdə vəziyyət necədir? Gürcüstan kimi Azərbaycan da belə bir qanun layihəsini Milli Məclisdə müzakirəyə çıxara bilərmi?

Qanun ABŞ-da 1938-ci ildə qəbul olunub və zaman-zaman müxtəlif düzəlişlərə məruz qalıb. Xarici agentlərin qeydiyyat sistemində ABŞ-ın Ədliyyə Nazirliyinin tabeliyindəki Təhlükəsizlik İdarəsi nəzarət edir. Kimlər bu qanuna əsasən "xarici agent" sayılır? Söhbət xarici dövlətlərin

Mülki cəmiyyət, hüquq

YENİ ÜSAVAT
N 61 (8434) 9 aprel 2024

Gürcüstanın vətəndaş cəmiyyətində agent axtarışı - bəs bu qanun bizdə qəbul olunarsa...

Xarici dövlətlərdən maliyyə yardımı alan və xidmət göstərənler "xarici agent" sayılır; partiya rəsmisi Azərbaycanda belə qanun qəbul etməyə lüzum görmür

lir? Söhbət xarici dövlətlərin kəşfiyyatları tərəfindən birbaşa ələ alınaraq ABŞ əleyhinə casusluq fəaliyyəti göstərənlərdən getmir. Akta görə, xarici dövlətlərin hökumətlərindən, siyasi liderlərindən, partiyalarından və fondlarından maliyyə yardımı alan və onların maraqlarına xidmət göstərən şəxslər "xarici agent" sayılır. "Xarici agent" kriteriyasına uyğun şəxslər rəsmi qeydiyyatdan keçməli, öz fəaliyyətləri barədə hesabat verməli, qəzəclərini bildirməlidirlər. Baxmayaraq ki, ABŞ özü bu qanunu qəbul edib, amma Gürcüstan etiraz edir. Bu da qabaqdəngəlməlik etməkdir.

Parlamentdə təmsil olunan Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyası bu qanun layihəsinə həzırda ehtiyac duymur. Partiyanın Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri **Samir Əsədlinin** "Ye-

ni Müsavat"a bildirdiyinə görə, ölkədə QHT sektorunun güclənməsinə təkən verməyə zərurət var. Partiya rəsmisi hesab edir ki, Azərbaycanda QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Agentliyi yüzlərlə təşkilata qrant ayırır, bu istiqamətdə addımlar atılır, lakin vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı üçün daha çox iş görülməlidir: "Bu qanun qəbul olunsaydı, bəzi siyasi problemlər meydana gələ bilər.

Onsuz da xarici fondlardan qrant almaq məhdudlaşdırılıb. Biz Qərb fondlarından maliyyə verilməsi ilə xarici agentliyi qarşıda bilərik. Ancaq təəssüf ki, qanun qəbul olunanda bu problem yarana bilər. Ölkədə "5-ci kolon" adlanan agentura şəbəkəsinə qarşı mübarizəni vətəndaş cəmiyyətinin inkişafını axsatmaqla həyata keçirə bilərik. Fikrimcə, bu məsələdə dövlət konkret iş görməlidir. Yeni vətəndaş cəmiyyətinin içində xarici agent varsa, bunu xüsusi xidmət orqanları üzə çıxarmalıdır. Odur ki, bu qanun layihəsinin müzakirəsinə hazırkı siyasi şəraitdə lüzum görmürəm".

S.Əsədlinin sözlərinə görə, xarici agentlər haqda qanun sonradan siyasi rəqiblərə qarşı istifadə mexanizminə çevrilməməlidir və Gürcüstanın mövcud hakimiyyəti məhz bu hədəfi güddüyü üçün layihəni təzədən parlamentə qaytarıb: "Gürcüstanda olan iqtidar müəyyən mənada Rusiya ilə əlaqələri sahmana salmağa çalışır. Doğrudur, bu ölkə Avropa Birliyinə namizədlik statusu qazanıb, amma rəsmi Tiflis Moskva ilə balanslı iş görməkdədir. O səbəbdən hökumət Qərbin Gürcüstanda təsir imkanlarını minimuma endirmək niyyətindədir. Bütün bu təşəbbüslər ona xidmət edir. Çünki Gürcüstanda vətəndaş cəmiyyəti çox güclüdür və ifrat dərəcədə qərbpərəstdir".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Emil SALAMOĞLU

Ötən il 801 məhkum əfv olundu, bəs bu il kimlər azad olunacaq?

Fazil Mustafa: "Konkret şəxslərlə bağlı məlumat vermək konfidensiallıq baxımından doğru deyil"; Əfv Komissiyasının ilk iclasında 700 müraciətdən 100-ünə baxılıb

Məlum olduğu kimi, aprelin 3-də Azərbaycan Prezidenti yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının iclası keçirilib. İclasda 100-dən artıq müraciətə baxılıb. Məlumatla görə, bu il 700-dən çox müraciət nəzərdən keçiriləcək. İclaslarda qadınlar, əcnəbilər, hərbi qulluqçular, yol-nəqliyyat hadisələri törədənlər, ömürlük azadlıqdan məhrum edilənlər və başqaları ilə bağlı müraciətlərə baxılacaq.

Milli Məclisin deputatı, Əfv Komissiyasının üzvü Fazil Mustafa "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, əfv sərəncamının ayın neçəsində verilməsi Prezidentin sərəncamında olan məsələdir. O qeyd edib ki, aprelin 8-nə kimi bir iclas keçirilib: "Müzakirələr nəticəsində əfv düşən, yaxud həbs müddəti azaldılan şəxslərin siyahısı belli olacaq. Hələ cəmi bir iclas keçirmişik və 100-dən artıq məhbusun məsələsinə baxılıb. Növbəti mərhələlərdə digər şəxslərin məsələlərinə baxılacaq. Hələ ki konkret şəxslərlə bağlı məlumat vermək konfidensiallıq

baxımından doğru deyil. Həmdə bu barədə dəqiq məlumat yoxdur. Kimlərin əfv olunmasının vacibliyi müzakirələr üçün nəzərdə tutulan məsələdir. Mən əfv kateqoriyasına uyğun gələn şəxslərin həbsdən azad olunması, yaxud həbs müddətinin azaldılmasına normal yanaşıram. Bunun həlli üçün normal, demokratik ortamda müzakirə

lər aparılır. Səsvərmə nəticəsində ortaq məxrəcə gəlinir".

Azərbaycan Prezidenti yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının üzvü, Mətbuat Şurasının üzvü Rəşad Məcid isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, ötən həftə keçirilən iclasda 700-dən artıq müraciətin 100-ünə baxıldı: "Əfv Komissiyası fərdi müraciətlərə

baxır. Müraciətlərin hər birinə komissiya üzvlərinin münasibəti ilə qərar çıxarılır. İclaslar davam edəcək, müsbət rəy verilənlər cənab Prezidentə təqdim olunacaq".

Konstitusiyaya Aşdırma Fondunun rəhbəri, hüquqşünas Əliməmməd Nuriyev isə mətbuata açıqlamasında bildirdi ki, əfv Prezidentin müstəsna səlahiyyəti

yəti olduğundan hansısa məhkumun bağışlanması ancaq onun sayəsində baş tuta bilər: "Əfv olunan şəxsin hansı cinayəti törətməsi ilə bağlı hər hansı qanuni məhdudiyyət yoxdur. Çünki əfv institutunun fəlsəfəsində mərhəmət durur. Əlbəttə, əfvin tətbiqi ilə bağlı meyarlar var. Əfv tətbiq edilərkən hər şeydən əvvəl məhkumun şəxsiyyəti ilə bağlı ciddi yanaşmalar olacaq. Eyni zamanda məhbusun cəza çəkdiyi müddətdə davranışının necə olması, özündə kriminal elementləri saxlayıb-saxlamaması müşahidə olunur. Digər tərəfdən, cinayətdən zərər çəkmiş şəxsin özü və ya yaxınlarının özlüyündə məhbusu bağışlaması da nəzərə alınır. Məsələn, ömürlük həbs olunmuş məhbusta var ki, bir neçə şəxsin qətlinə günahkardır və belə şəxslərin əfv olunması ilə asan məsələ deyil. Bu istiqamətdə Əfv Komissiyasının məhbuslarla bağlı rəyi Prezidentə təqdim olunur".

Hüquqşünas eyni zamanda qeyd edib ki, əfvdən fərqli olaraq, amnistiya konkret kateqoriyalara aid

cinayətlərlə bağlı həbs olunmuş məhbuslara aid edilir: "Amnistiya əfvdən fərqli olaraq, qeyri-müəyyən sayda şəxsə aid edilən institutdur. Burada ayrı-ayrı kateqoriyadan olan cinayətlərin amnistiyaya düşüb-düşməsinə baxılır. Digər tərəfdən, amnistiya məhkum edilməmiş şəxslərə də aid edilə bilər, yeni barəsində cinayət işi açılmış və istintaqı davam edən şəxslərə. Amnistiya ilə bağlı da bir çox meyarlar var. Tutaq ki, şəhid ailəsi üzvlərinə, Vətən müharibəsi qazilərinə və yaxud ailə vəziyyəti daha fərqli olan məhbuslara amnistiya tətbiq olunur. Amnistiya Milli Məclisin aktı ilə tətbiq olunur. Xüsusilə ağır cinayətlər amnistiyaya düşmür".

Xatırladaq ki, sonuncu dəfə ötən ilin mayında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev əfv sərəncamı imzalayıb. Sərəncama əsasən, 801 məhkum əfv olunub, onlardan 463 şəxs azadlıqdan məhrumetmə cəzasından, 220 şəxs azadlıqdan məhrumetmə cəzasının çəkilməmiş hissəsinin yarısından, 118 nəfər azadlıqdan məhrumetmə ilə bağlı olmayan digər cəzalardan (azadlığın məhdudlaşdırılması, islah işləri, cərimə cəzaları və cəzaya şərti məhkum edilmiş şəxslər) azad edilib.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

“Ukrayna İkinci Dünya müharibəsindən sonrakı Almanıyanın taleyini təkrarlaya bilər”. “Yeni Müsavat”ın xəbərinə görə, bunu alman analitik Mark Oliver Rüle deyib. Onun sözlərinə görə, NATO Rusiya tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdən imtina müqabilində Ukraynanın dərhal alyansa qəbulunu müzakirə edir. Rüle NATO baş katibi Yens Stoltenberqin sözlərindən də sitat gətirib:

“Ukraynada davamlı sülhün yeganə yolu Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin hərbi gücünə zəmanət verməkdir ki, Rusiya Ukraynanı döyüş meydanında məğlub edə bilməyəcəyini anlasın”. Rüle bu sözlərin Ukraynanın parçalanması və NATO-ya dərhal üzv olması planına zidd olmadığını iddia edib. O xatırladı ki, İkinci Dünya müharibəsi başa çatdıqdan sonra Almaniya da analoji şəkildə parçalanıb. Amma SSRİ-nin parçalanmasından sonra yenidən birləşib. Yeni belə çıxır, Ukrayna da Rusiyanın parçalanmasını gözləməlidir? Ukrayna üçün “Alman ssenarisi” realdır mı? Hətta Rusiya TŞ sədr müavini Dmitri Medvedyev Ukraynanı 5 yerə parçaladı.

Hazırda Ukraynanın parçalanması gündəlikdə deyil. Çünki yeni hərbi yardımların təsdiqlənməsi gözlənilir. Kiyev isə Rusiya şəhərlərini vurmaqda davam edir. Hətta min kilometr uzaqda olan Tatarıstanda zavoda hücum təşkil edib. Eləcə də Ukrayna kəşfiyyatçıları Rostovda neft kəmərinə partladıb. Demək olar ki, Rusiya hər səhəri ərazisinə dron zərbəsi ilə açmaqdadır. Yeni müharibə artıq hər iki ölkədə gedir. İndiki şəraitdə Ukrayna işğal altında olan ərazilərini azad etməyə qadir görünməyə də, atəşkəs olmayacağı görünməkdədir. Zelenski Türkiyənin masaya oturmaq təklifini geri çevirərək Qərbi də platformada görmək istəyir. “Ukraynanın Rusiya ilə müharibədəki məğlubiyyəti Qərbin adına yazıla-

caq”.

Böyük Britaniyanın və Fransanın xarici işlər nazirləri Devid Kameronla Stefan Sejourne “Telegraphy” qəzetinə yazdığı məqalədə bildirilib. “İkimiz də çox açıq deyirik: Ukrayna bu müharibədə qalib gəlməlidir. Əgər Ukrayna uduzarsa, hamımız uduzacağıq”, - iki ölkənin xarici işlər nazirləri bildirib. Kameronla Sejourne həmçinin bildiriblər ki, Fransa və Britaniya Avropa Siyasi Birliyinin iyulda keçiriləcək sammitində Kiyevə “sarsılmaz” dəstəyini bir daha təsdiq edəcəklər. Nazirlərin fikrincə, Qərb ölkələri Rusiyanı məğlub etmək üçün çox şey etməlidir. Nazirlərin bəyanatından da bəlli olur ki, Qərb Ukraynanı müdafiə etməyə məhkumdur, yoxsa bunu NATO cəbhəsinin uduzması kimi qəbul edəcəklər.

Rus qoşunları Avdeyevkadan qərbə doğru daha 2-3 kilometr irəliləməyi bacarıb. Almanıyanın “BILD” nəşrinin analitik qrupu tərəfindən hazırlanan materialda bildirilir. Qeyd olunur ki, analitiklər son 10 gün ərzində döyüş meydanından əldə edilən nəticələrə uyğun belə bir qənaətə gəliblər. Son on gündə rus ordusu Avdeyevkadan qərbə doğru irəliləyib. Ən əhəmiyyətli irəliləyişlər Pervomayskide, Tonenکو ile Umanski arasında və Semyonovkada olub.

Yeri gəlmişkən, Ukraynanın Zaporozhye vilayətində Rusiyanın nəzarətində olan AES-ə pilotsuz təyyarələrin hücumu stansiyanın 6 reaktordan birinin yerləşdiyi bina-

Ukrayna üçün “alman ssenarisi”: parçalanmaq, sonra birləşmək?

Qərb analitikinə görə, Ukrayna İkinci Dünya müharibəsindən sonrakı Almanıyanın taleyini təkrarlaya bilər; NATO işğal olunmuş ərazilərdən imtina müqabilində Kiyevin alyansa qəbulunu müzakirə edir - iki ekspertin çarpaz baxışı

ya ziyan vurub, lakin nüvə təhlükəsizliyinə xələf gətirməyib. BMT-nin Beynəlxalq Nüvə Enerjisi Agentliyinin (MAQATE) X sosial şəbəkəsində yaydığı məlumatda deyilir. MAQATE-nin hesabatında atom elektrik stansiyasının altıncı enerji blokuna endirilən zərbə və bir yaralı işçi haqqında məlumat qeyd edilir. Ob-yekt üçün dərhal təhlükə olmasa da, hücum “reaktorun saxlanma sisteminin bütövlüyünü poza biləcək ciddi insident” kimi təsvir edilib.

Professor Qabil Hüseynli Ukraynanın parçalanmasını alman analitikin fərziyyələri adlandırır. “Yeni Müsavat”a danışan politoloq hesab edir ki, əvvəllər Rusiya rəsmiləri də buna bənzər fikirlər səsləndiriblər: “Deyilirdi ki, Rusiya cənub-şərq bölgələrini, Polşa qərb şəhərlərini özünə birləşdirəcək. Amma bunlar istəklər ola bilər. Bütün dünya Ukraynanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini dəstəkləyir. Ona görə Rusiyanın parçalanması-

nı, yaxud çöküşünü gözləməkdənsə, tarixə ekskursiya etməkdənsə, Kiyevə lazım olan hərbi yardımlar ayrılmalıdır ki, torpaqlarını işğaldan azad edə bilsin”. **Q.Hüseynli döyüş meydanında vəziyyətin ağır olduğunu hesab edir, lakin Ukrayna qoşunları gecikən yardımlar fonunda belə müharibə aparır:** “Demək olmaz ki, Ukrayna tam köməksiz qalıb, yardımlar gəlir. Ancaq silah tranşının daha böyük partiyasına ehtiyac var. Əgər o yardımlar verilər-

sə, döyüş meydanında dəyişikliyə səbəb ola bilər. Bununla belə, Ukrayna cəsarət nümayiş etdirir və Rusiyanın neft emalı zavodlarını, neft kəmərlərini bombalayır. Zənnimcə, müharibə uzanacaq və bu il yekunlaşması gözlənilir”.

Siyasi analitik Ramiyə Məmmədovanın sözlərinə görə, proses onsuz da Ukraynanın bölünməsinə doğru getməkdədir. Onun qənaəti bundan ibarətdir ki, işğal edilmiş ərazilərin Rusiyanın nəzarətində qalması ilə Ukrayna NATO-ya qoşula bilər: “Hərçənd alyansın nizamnaməsinə uyğun gəlmir, amma istisna mümkündür. İkincisi, Gürcüstan da ərazilərini itirmək bahasına Qərbə inteqrasiya edir. Ukraynanın da Avropa İttifaqına qoşulacağı şübhə doğurmur. Yeni Donbas, Kırım Ukraynanın ərazi bütövlüyünə sənəddə daxil edilərək üzvlüyə qoşulacaq. Amma bunun qarşılığında əraziləri işğal altında qalacaq. Bütün bunlar yaxın perspektiv deyil. Sadəcə, gedışat belə deməyə əsas verir. Hazırkı situasiya isə döyüşməyi və Kiyevə yeni yardımlar ayırmağı tələb edir”.

Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”

Coxdandır ki, Qərblə Rusiya arasındakı qarşıdurma belə kontrastlı olmamışdı - hazırda iki geosiyasi düşərgə arasındakı cəbhə xətti Ukrayna sərhədlərindən kənara çıxıb.

Hüseynbala SƏLİMOV

Görüş ərəfəsində təşkilatçılar Bakını inandırmağa çalışdılar ki, o, hərbi və təhlükəsizlik xarakteri daşımayacaqdır. Açıqlamalarda və ya bəyanatlarda bunu təkbiz edən hər hansı əlamət və yaxud da işarə olmadı. Amma belə ehtimal irəli sürüldü ki, görüşün böyük hissəsi KİV-lər üçün məxfi keçirilib. Amma biz Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın da açıqlamalarına diqqət etdik. O da təsdiqləyirdi ki, aprelin 5-də baş tutan üçtərəfli aprel görüşündə hərbi və ya təhlükəsizlik xarakterli hər hansı məsələ müzakirə olunmayıb və xüsusən də hər hansı bir sənəd imzalanmayıb...

Olsun. “İnandırıq”. Amma aprel görüşü başlayandan atəşkəs rejiminin pozulması aramsız xarakter alıb və bu günlərdə bu hallar maksimum həddə çatıb. Əlbəttə, bütün bunları başqa cür də yozmaq olar.

Məsələ bundadır ki, azacıq dəstək görən kimi ermənilər dərhal həvəslənir və tətiyi çəkirlər - bu otuz ildə biz buna

Qərb Putin üçün Beynəlxalq Tribunal qurur?..

bir növ alışmışıq. Amma burada başqa məqamlar da var.

Birincisi, erməni terror təşkilatlarının maliyyələşdirilməsi haqda xəbərlər gəlir. İkincisi, İrandan, hətta Hindistandan Ermənistanla silah, hətta canlı qüvvə daşınması haqqında məlumatlar daxil olur. Bütün bunları nəzərə almadan mümkün müzakirə varmı? Əlbəttə ki, yox. Hətta aprel görüşündə Ermənistanla vəd olunan təxminən 350 milyon dollarlıq yardımın da ermənilər tərəfindən silah-sursata sərf ediləcəyi istisna olunmur - baxmayaraq ki, bu yardım üç-dörd ilə ödəniləcək və belə götürəndə bir ilə düşən məbləğ elə də böyük deyildir...

Qərər, Rusiya-Qərb qarşıdurmasından başladığımız yazını tez bir zamanda Erme-

nistana istiqamətləndirdik. Əlbəttə, bu, bir qədər mübahisəli görünə bilər və biz də bununla razıyıq, çünki ermənilərin etdiklərinin və yaxud da etmək istədiklərinin hamısını Qərbin adına yazmaq olmaz. Amma o da var ki, son vaxtlar fransız casuslarının soraağı nəinki Azərbaycan-Ermənistan sərhədindən, hətta Bakıdan gəlir...

Qayıdaq bilavasitə Rusiya-Qərb qarşıdurmasına. Aprel görüşünə Rusiyanın müvafiq strukturları istisnasız olaraq bir aspektdən - geosiyasi məqamlardan yanaşdı. Ruslar erməniləri Qərbin fitnələrinə uymamağa çağırırdı və onlara işarə etdilər ki, Moskva bütün hallarda İrəvanı öz müttəfiqi saymaqda davam edəcək.

Üstəlik, burada bir maraqlı məqam da qeyd etmək lazımdır. Aprel görüşündən bir-iki gün əvvəl Qərbdən daha bir soraaq da gəldi. Belə ki, Qərb dövlətlərinin Rusiya prezidenti Vladimir Putin üçün Beynəlxalq Tribunal yaratmaq haqqında qərar qəbul etdiyi və Tribunalın ilin sonuna qədər təsis ediləcəyi bildirildi. Qırxdan çox ölkə bu qərara səs verib və onları arasında Gürcüstan və Moldova da var.

Əlbəttə, ilk baxışda bu, ekzotik qərar kimi də qəbul edilə bilər. Amma ilk belə qərarlar meydana çıxandan, Beynəlxalq Məhkəmənin Rusiya prezidentinin həbsinə qərar verməsindən sonra V.Putin xarici səfərlərini xeyli azaldıb və demək olar ki, minimuma endirib.

Əlbəttə, biz demirik ki, bugün-sabah Rusiya prezidentini həbs edəcəklər. Amma keçmiş Yuqoslaviyanın da hərbi caniləri sona qədər inanmırdılar ki, onları nə vaxtsa mühakimə edəcəklər. Ən əsası heç kim inanmırdı ki, bir gün NATO keçmiş Yuqoslaviyaya birbaşa müdaxilə edəcək...

Amma bütün bunlar oldu və Rusiyanın da bütün bunlara “reaksiyası” yalnız və yalnız “Primakov ilgəyi” ilə yadda qaldı - bəli, ABŞ-a uçan Rusiya xarici işləri naziri Y.Primakov NATO-nun Yuqoslaviyaya hücum etməsi xəbərini alanda artıq Atlantik okeanının üstündən uçan təyyarəyə geri dönmək göstərişi verdi. Amma bu, nəyisə dəyişdimi?..

Hazırda NATO-nun Rusiyaya hər hansı hücumu gözlənilir. Amma Rusiya ilə Qərb arasındakı qarşıdurma pik həddindədir və onu, ol-
sa-olsa, yalnız ABŞ-da noyabr ayında keçiriləcək seçkilər aradan qaldıra bilər...

İranın "qırmızı xətt" riyakarlığı - mövzu Ermənistan olan kimi...

Fikrət Yusifov: "Qərblə İran Fransanın vasitəçiliyi ilə anlaşsınlar"
Bəhruz Məhərrəmov: "Tehran unutmamalıdır ki, tutduğu mövqe əslində özünün oturduğu budağı kəsməkdir"

Qərbin Cənubi Qafqazda status-kvonu dəyişmək planının müzakirə olunduğu 5 aprel Brüssel görüşü region dövlətləri tərəfindən haqlı narazılıqla qarşılandı. Artıq Bakı, Ankara və Moskva bu məkrli planlara ən yüksək səviyyədə sərt etiraz bildirib.

Bu üç paytaxt tərəfindən bir daha bölgədə sülh və sabitliyin yalnız bölgə dövlətləri tərəfindən təmin oluna biləcəyinin mümkünlüyü qətiyyətlə bəyan edilib. "Qırmızı xətt"lər göstərilib. Ermənistanın əli ilə regiona xoşniyyətli olmayan kənar müdaxilələr pislənilib. Təkcə "kənar qüvvələrin regiona gətirilməsi qırmızı xəttimizdir" deyən İrandan səs-səmir yoxdur.

Məsələ də ondadır ki, Zəngilanda mal-qara fermasını "xarici ölkənin bazası" kimi təqdim edən və "qırmızı xəttlər" çəkən Tehran Ermənistanın sərhədə Avropa İttifaqının missiyasını gətirməsi, ötən il Ermənistan ərazisində Ermənistanla ABŞ-ın keçirdiyi hərbi təlimlərə, amerikalı hərbi instruktorların Ermənistanda olmasına, 5 aprel görüşündə regionda yeni status-kvo və hərbi paktın yaradılmasına yönəlik görüşə reaksiya vermir.

Belə çıxır ki, İran Qərbin regiona gəlişindən daha çox güclü Azərbaycan faktorundan çəkinir. Ötən ayın sonundan etibarən İran hava yollarına məxsus yük təyyarələrinin Ermənistanla silah daşması haqda yayılan məlumat Tehranın Azərbaycandakı səfirliyinin hələ də aydınlıq gətirməməsi qənaətimizi bir daha təsdiqləyir (erməni mediasının yazdığına görə, həmin təyyarələrlə PUA-lar daşınıb).

Zatən, İranın işğalçı Er-

mənistanla münasibətini, işğal dövründə onunla işbirliyi qurmasını, azərbaycanlılara qarşı vəhşiliklərə, məscidlərimizin təhqir olunmasına susmasını, 44 günlük müharibədən sonra belə ermənilərə yanacaq daşınmasını, Qarabağ ərazisinə 32 İran vətəndaşının gizli səfərini biz unutmamışıq. Bəs indi Qərbin açıq-aşkar Ermənistandan özünə forpost düzəltməsinə niyə reaksiya vermir?

Təsadüfi deyil ki, rəsmi İrəvan bu məsələdə Tehran hökumətindən razılıq edib. "Bizim İranla heçqədən çox yaxşı, dostluq münasibətlərimiz var, demək olar ki, bütün sektorlarla səmərəli dialoqumuz var, müntəzəm təmasdayıq və heç bir anlaşılmazlıq yoxdur. 5 aprel görüşü ilə bağlı İrandan heç bir mənfi reaksiya eşitməmişik", - xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan bildirib.

Bəzi məlumatlara əsasən, İran ABŞ-la gizli oyun qurub, qanunsuz neft satışı na göz yumulması müqabilində onun Yaxın Şərq və Cənubi Qafqazdakı siyasəti ilə qarışdır. Körfəz ölkələrində gizli ABŞ-İran görüşlərinin keçirilməsi, İran hakimiyyətində təmsil olunan şəxslərin övladlarının ABŞ-da təhsil alıb, biznes fəaliyyətləri ilə məşğul olması və s. təsadüfmü?

Sabiqli maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov çox diqqətçəkən fikirlər irəli sürdü. O, Qərbin İranla anlaşdığını düşünür: "Bölgədə baş verən bütün proseslərdə hər bir dövlət öz maraqları prizmasından çıxış edir. Siyasi müstəvidə baş verən oyunlar o qədər eynibəzər hal alıb ki, bəzən baş verən hadisəyə bir

dövlətin məntiqə mümkün olacaq münasibətinin əksini görürük. İran bu sırada həmişə xalça altında öz oyununu qurub reallaşdırır. Ölkə kimi tanınır. İranın bu gün Qərbin Ermənistanla hərbi dəstək verməsi və ya Ermənistan ərazisinə hərbi kontingent göndərmək təşəbbüsünə münasibət bildirməməsinin köklərində nə dayanır? Axi Qərbin, ilk növbədə NATO və ABŞ hərbi qüvvələrinin bölgəyə yaxınlaşmasından xoflanan İran indi bu istiqamətdə baş verən hadisələrə nədən münasibət bildirir, susur? İranla Qərbin bu məsələ ətrafında hər hansı bir gizli anlaşmasının olması mümkündür. Heç şübhə etməyək ki, bu anlaşma 1970-ci illərdə İrana İslam İnqilabını ixrac etmiş Fransanın təşəbbüsü ilə baş tutub. Yeni 5 aprel görüşü arəfəsində Qərblə İran Fransanın vasitəçiliyi ilə anlaşsınlar. Bu anlaşma müqabilində Qərb İranla hansısa məsələlərdə güzəştə gedəcəyinə dair öhdəliklər götürüb. Həmin öhdəliklər Yaxın Şərqdə gedən proseslərdə İranın hər hansı bir istəyinin qəbul edilməsindən və ya İran neftinin gizli yollarla satılmasına Qərbin göz yummasından ibarət ola bilər. Lakin bu razılaşmanın ömrü o qədər də uzun ola bilməz. Ən azından Qərbin öz üzərinə götürdüyü öhdəlikləri sonradan pozmasına və bununla da qarşı tərəfi zərbə altına qoymasına dair onlarla nümunələr mövcuddur. Əgər Qərb İranla anlaşsın və bu gün İran ona vəd olunmuş nələrinə müqabilində Qərbin hərbi maşınının Ermənistan ərazisinə gəlməsinə göz yumsa, sabah Qərb heç nə olmamış kimi götürdüyü öhdəliklərdən imtina edə bilər. O

halda İran nə edəcək? Heç nə? Bunu yəqin ki, molla rejimi anlamamış deyil".

Sabiqli nazir cənub qonşumuzun məlum davranışlarının da təəcüblü olduğunu qeyd etdi: "İranın bu addımı eyni zamanda Azərbaycan Türkiyə birliyinə qarşı bir addım kimi də dəyərləndirilməlidir. Türk düşməni olan, erməniləri özünə qardaş bilən fars rejimindən bundan artığını gözləmək də lazım deyil. İran rejiminin bu məsələdəki mövqeyi, obrazlı desək, qonşusunun iki gözünü çıxartmaq xatirinə özünün bir gözünün çıxardılmasına razılıq vermək qədər rəzaletdir.

İranın bu məsələdə hansı mövqe sərgiləməsindən asılı olmayaraq bölgədə əsas söz sahibi Rusiya, Türkiyə və Azərbaycandır. Rusiya Ermənistanı Qərbə güzəştə getməyəcək. Ermənistanı bu bölgədə Rusiya yaradıb və onun bu bölgədəki varlığı birmənalı olaraq Rusiyanın istəyinə bağlıdır. Qərb bu gün Ermənistanı da Ukrayna kartı kimi Rusiyaya qarşı istifadə etmək istəyir. Ağlıni itirmiş, əli hər yerdən üzülmiş Paşinyan isə könüllü olaraq özünü də, ölkəsini də Qərbin bu oyunlarının qurbanına çevirir..."

Deputat Bəhruz Məhərrəmov hesab edir ki, aprel 5-də ABŞ-Avropa İttifaqı-Ermənistan arasında baş tutan görüşün regionda gərginliyi artıraraq yeni qüvvələr nisbəti yaratmaq məqsədi güdməsi artıq heç bir şübhə doğurmur. Onun fikrincə, hətta tərəflərin istər Azərbaycan Prezidentinə telefon zəngində, istərsə də sammit sonrasına mətbuat üçün açıqlamalarda görüşü birmənalı şəkildə iqtisadi məqsədlərlə əla-

Ersin Tatar: "Yeganə həll yolu Şimali Kiprin müstəqilliyinin tanınmasıdır"

"Birləşmiş Ştatlardakı bütün görüşlərdə Yunan Kipri ilə ortaq mövqedən uzaq olduğumuzu bəyan etmişik".

APA "Sözcü" qəzetinə istinadən xəbər verir ki, bunu Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatar bildirdi. O vurğulayıb ki, eyni fikirləri BMT-nin baş katibi Antonio Quterreşlə görüşü zamanı da səsləndirib.

E. Tatar Yunan Kiprinin müzakirələrinə yenidən başlayacağı ilə bağlı bəyanatını da təkzib edib.

Şimali Kiprin rəhbəri onu da bildirib ki, ölkəsi beynəlxalq ictimaiyyətin təzyiqlərinə boyun əyməyəcək: "Antonio Quterreş bizim mövqeyimizə hörmətlə yanaşdığını bildirdi. O qeyd etdi ki, təzyiqlərlə hər hansı nəticəyə gəlmək mümkün deyil. Biz isə öz növbəmizdə bəyan etdik ki, problemin yeganə həll yolu yalnız Şimali Kiprin müstəqilliyinin tanınmasıdır. Bu mövqeyimizdən bir addım geri çəkilməyəcəyik".

Qeyd edək ki, Ersin Tatar aprel 5-dən etibarən ABŞ rəhbərliyi ilə müxtəlif səviyyələrdə görüşlər keçirib.

qələndirmələri belə yeni və təcavüzkar geosiyasi arxitektura niyyətlərini pərdələyə bilmədi: "Məlumdur ki, regionun əsas hərbi-siyasi güc mərkəzi olaraq Bakı proseslərin cari inkişafına dair özünün qəti mövqeyini ortaya qoydu. Eyni zamanda NATO blokunun aparıcı hərbi qüvvələrindən olan Türkiyənin də Brüssel sammiti ilə bağlı Azərbaycanla yekdil yanaşması var. Həmçinin gecikmiş olsa belə, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi və rəsmi Moskva tərəfindən dəstəklənən çoxsaylı rusiyalı ekspertlər və media qurumları Ermənistanın Qərb bloku ilə yaxınlaşması cəhdlərini kəskin tənqid etməkdədir.

Lakin maraqlıdır ki, Vətən müharibəsi dövründə və sonrakı period ərzində regionda yad ünsür "ovuna çıxmış", Azərbaycanı heç bir fakta əsaslanmadan bölgədən olmayan xəyalı dövlətləri regiona gətirməkdə ittiham edən İran nədənsə Avropa İttifaqı və ABŞ-ın Cənubi Qafqaza rəsmən hərbi müdaxiləsi cəhdinə göz yumur.

Bu isə cənub qonşumuzun heç də Qərbdən daha az riyakar olmadığına və ikili standartlara əsaslanan mövqesizliyinin göstəricisidir. Hər cümə günü məscidlərdə şeytan adlandırıldığı Amerikaya lənət oxumağı ibadət ritualına çevirmiş Tehran rejimi ABŞ-ın onun sərhədləri boyu möhkəmlənməkdə olmasını sanki görmür. Üstəlik, bu, Tehranın simasız davranışının ilk nümunəsi deyil. İran artıq il yarım ki, qulağının dibində yerləşmiş olan Avro-

pa İttifaqı missiyasının mövcudluğunu da bu cür susqunluqla qarşılamışdı. Əlbəttə, bu, təsadüf deyil və görünən odur ki, Tehran Qərblə bu məsələdə anlaşsın. Yeni İran növbəti dəfə xalqı ittiqaqı ilə özünün müsəlman qardaşları əleyhinə işbirliyinə girir. Bu isə o deməkdir ki, İran üçün nə hüquqi, nə dini, nə də mənəvi dəyər anlayışı yoxdur. Yeni görünən odur ki, rəsmi Tehran rejimi nəinki şeytan adlandırdığı dövlətlə, hətta şeytanın özü ilə də anlaşmağa hazırdır".

Deputat yaranan situasiyanı iki amillə bağlayır:

"Birincisi, İranın hakim dairələri üçün maddi maraqlar hər şeydən öndə gəlir, yeni İran muzd qarşılığında susur. Daha doğrusu, illərdir tətbiq olunan sanksiya pərdəsi Tehranın susması qarşılığında gizli şəkildə hakim dairələrin biznesi üçün aralanır.

İkincisi və ən əsası, böyük Azərbaycan və bütöv Türk dünyası amili İranı elə qorxudur ki, Tehran üçün mənəvi dəyərlər və İslam həmrəyliyi arxa plana keçir. Bu elə bir qorxudur ki, yaxın zamanlarda İran hakimiyyətindən məscidlərə Amerika üçün dualar edilməsi barədə direktivlər yollansa, artıq təəcüblənmərik.

Lakin Tehran unutmamalıdır ki, tutduğu mövqe əslində özünün oturduğu budağı kəsməkdir. Çünki Qərbin Ermənistanla yerləşmə ehtimalı əslində həm də İranın Qafqazdakı mövqelərindən sıxışdırılması demək olacaqdır".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Deputat Fazil Mustafa Milli Məclisin son plenar iclasında önəmli təkliflə çıxış edib. O bildirib ki, Türkiyə-Azərbaycan Universiteti Bakıda deyil, regionda fəaliyyət göstərməlidir.

“Azərbaycanda bu gün daha çox texniki və informasiya texnologiyaları ilə əlaqədar universitetin yaradılmasına ciddi ehtiyac var. Türkiyə-Azərbaycan Universitetinin yaradılması nəzərdə tutulur. Həmin universitetin binasının da Bakıda tikilməsi planlaşdırılır. Təklif edirəm ki, bu bina Bakıda yox, regionda tikilsin. Ümumiyyətlə, təhsil ocaqlarını yavaş-yavaş regionlara yaymaq lazımdır.

Hesab edirəm ki, biz bu universiteti yaradarkən bunu qardaş ölkə ilə universitet yaratmaq xatirinə etməməliyik.

Təklif edirəm ki, həmin təhsil ocağı Türkiyə-Azərbaycan Texniki Universiteti olsun. Daha peşəkar və prestijli universitetlər yaratmaqla Azərbaycan təhsilinin gələcəyinə töhfə verə bilərik”.

Bəs təhsil ekspertləri bu xüsusda nə düşünür, deputatın təklifini dəstəkləyirmi? Təhsil ocaqlarımızı yavaş-yavaş regionlara yaymaq təhsilimizə nə verəcək?

Mövzu ilə bağlı təhsil eksperti Elşən Qafarov “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında deyib: “Öncə onu qeyd edirəm ki, Azərbaycan-Türkiyə Universiteti elə də çox tələbə kontingentinə malik olmayacaq. Buna görə də bu universitetin Bakıda və yaxud digər ərazidə tikilməsi o qədər də önəm kəsb etmir. Amma istənilən halda, bütün ali məktəblərin Bakıya cəmlənməsi doğru deyil. Mən də razıyam, çox istərdik ki, Azərbaycan-Türkiyə Universiteti ən azı Gəncədə fəaliyyət göstərsin.

Ali məktəblərin Bakıdan köçürülməsi ilə bağlı illərdir müzakirələr aparılır, hesab edirik ki, artıq bu yöndə addımlar

Ali məktəblərimizi regionlara yay(s)aq - təhsil ekspertləri deyir ki...

“Bölgələrin iqtisadi-sosial, mədəni inkişafını istəyiriksə, regionlarda ali təhsil müəssisələrinin açılmasına müstəsna imkanlar yaratmalıyıq”

atılmalıdır. Belə ki, ali məktəblərin bir hissəsinin işğaldan azad olunmuş ərazilərə, digər bir hissəsinin isə hər cür infrastrukturunu olan Gəncə kimi ərazilərə köçürülməsi daha doğru olardı.

Məlum olduğu kimi, təkcə Azərbaycan-Türkiyə deyil, Azərbaycan-İtaliya Universitetinin də açılması gözlənilir. Bu

universitetlərdə tələbə kontingentinin sayı çox az nəzərdə tutulduğundan hesab edirəm ki, Bakının ümumi sıxlığına hər hansı bir çətinlik törətməyəcək.

Lakin bir daha qeyd edirəm, ali məktəblərin hamısının Bakıda formalaşması doğru olmazdı. Nəinki Azərbaycan-Türkiyə Universiteti, eyni zamanda hazırda Bakıda fə

aliyyət göstərən Pedaqoji Universitet və bu kimi digər ali məktəblər regionlara köçürülməlidir.

Bakıda əhalinin sıxlığı, kirayə ilə bağlı problemlər, evlərin bahalıqlı, universitetlərin ya-təxanalarının olmaması kimi amillər tələbələrin sosial durumlarını çətinləşdirir. Belə olan halda tələbə diqqətinin

böyük hissəsini təhsilə ayıra bilmir.

Bəzi universitetlər köçürülərsə, tələbələrin sosial vəziyyəti xeyli düzələ. Ali təhsil müəssisələrinin kampus formasında fəaliyyət göstərməsinə nail ola bilərik. Bununla tələbələrin kirayə ev, kirayə evə görə vəsait tapmaq problemi olmayacaq. Bundan başqa, universitetə getmək üçün zaman itkisinin də qarşısı alınacaq”.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov isə qeyd edib: “Hazırda Azərbaycanda 51 ali təhsil müəssisəsi var və onlarda 187 min tələbə təhsil alır. Qeyd edirəm ki, 31 ali təhsil müəssisəsi Bakı şəhərində yerləşir ki, bu da 120 min nəfərə yaxın tələ

tsadi vəziyyətin yüksəlməsinə, əhalinin gəlirlərinin artmasına müsbət təsirini göstərəcək.

Məlum olduğu kimi, bu il Xankəndidə Qarabağ Universiteti fəaliyyətə başlayacaq. Yaxşı olardı ki, Azərbaycan-Türkiyə Universiteti də bölgədə fəaliyyət göstərsin. Çünki bu, həm tələbələrin bölgələrə gətməsinə imkan verəcək, həmçinin universitet mühitində dəyişikliyə gətirib çıxaracaq.

Bu gün ali təhsilin əlçatanlığı təmin olunub. Lakin bəzən bölgələrdən olan qız abituriyentlər təhsil almaq üçün paytaxt Bakıya və yaxud digər böyük şəhərlərə gedə bilmirlər. Müşahidə edəndə görürük ki, məsələn,

Bakıdan Lənkərana qədər yalnız Lənkəranda ali təhsil müəssisəsi var, ona qədər Salyanda, Neftçalada yoxdur. Yaxşı olardı ki, bu ərazilərə də ali təhsil müəssisəsi salınsın. Və yaxud Bakıdan Xaçmaza, Qusara qədər olan ərazidə yalnız Qubada Pedaqoji Universitet var.

Beləliklə, millət vəkili Fazil Mustafa öz təklifində haqlıdır. Biz bölgələrdə ali təhsilin əlçatanlığını təmin etmək, bölgələrdən olan gənclərin daha yaxşı təhsil almasını, həmin bölgənin iqtisadi-sosial, mədəni inkişafını istəyiriksə, bölgələrdə ali təhsil müəssisələrinin açılmasına müstəsna imkanlar verməliyik.

Əlbəttə ki, bu, paytaxt Bakıda universitetlərin bağlanması ilə baş verməməlidir. Hesab edirəm ki, müxtəlif, o cümlədən müəllim ixtisası üzrə Bakıda plan yerlərini azaldıb, əvəzində bölgələrdə plan yerini artırmaq olar”.

Q Xəlilə GƏRAY, “Yeni Müsavat”

Ramazansonrası ənənəvi qidalanmağa düzgün necə qayıtmalı - səhvlər haqda

Həkim: “Şəkərli diabet, ürək xəstəliyi, yüksək təzyiq və digər xroniki xəstəlikləri olan insanlar diqqətli olmalıdır”

Mübarək Ramazan ayının son günüdür. Məlum səbəbdən bu ay orucly insanları fərqli qidalanma rejimini tərcih etməli olurlar. Nəzərə alsaq ki, zəngin bayram süfrələri bizim ənənəmizin bir hissəsidir. Bayram günlərində bir araya gəlməyin xoşbəxtliyi və ləzzəti bu rəngarəng və zəngin süfrələrdə üzə çıxır. Hazırlanmış şirın, yağlı və ya duzlu delikateslər həm gözə, həm də mədəyə xoş gəlir. Ancaq uzun müddət oruc tutduqdan sonra tətildə həmişəki yemək vərdişlərinə qayıtmaq bəzi sağlamlıq problemlərinə səbəb ola bilər. Bəs oruclyqdan sonra ənənəvi qidalanmaya fəsadlı nə qayıtmalı? Hansı yanlışlar mümkündür, kimlər daha diqqətli olmalıdır?

Türkiyəli həkim Nur Sinəm Türkmənə görə, bu ayda desertlər, xəmir xörəkləri nəzarətsiz istehlak edilir ki, bu da zəiflik, yorğunluq, çəki artımı və xüsusilə qəbizlik kimi mədə-bağırsaqla problemlərinə səbəb ola bilər: “Yemə-

yi sürətli yeməkdən çəkinməli, yaxşı çeynəmək lazımdır. Orucly dövründə dincələndən sonra bayram səhəri qızartma, xəmir, kolbasa kimi ləzzətli məhsullar, tərkibində çox duz və şəkər olan səhər yeməyi yeməkləri ilə birlikdə istehlak edilməməlidir.

Səhər yeməyi yumurta, pendir, zeytun, avokado, bol göyərtili, pomidor, xiyar və taxıldan hazırlanan çörəkdən ibarət olsa, yaxşı olar. Əsas yeməklərdə - orta ölçülü bir boşqabın yarısının salat və ya tərəvəz xörəklərindən ibarət olduğundan əmin olmaq la-

zımdır. Eləcə də et, toyuq, balıq, paxlalılar və düyü kimi karbohidrat qaynaqlı qidalar da yeyilməlidir. Bundan əlavə, yeməklər ən az 30 dəqiqə istehlak edilməli və sürətli yeməkdən qaçaraq yaxşıca çeynəməklə həzm sistemi dəstəklənməlidir”.

Həkim onu da əlavə edib ki, şəkərsiz çay və ya mineral su içilməlidir: “Həddindən artıq şəkər istehlakının qarşısını almaq üçün meyvə suyu, şəkərli soda, kompot və ya limonadla şirın və ya duzlu xəmir yeməkləri yerinə bitki çayları, ayran və ya adi mineral su qəbul edilməlidir. Şirniyyat üçün südlü desertlərə və dondurma-ya üstünlük verilməlidir. Bayramda şərbətli desertlərin istehlakı maksimum 1-2 dəfə məhdudlaşdırılmalıdır. Şirniyyat istehlakı olacaqsa, makaron, düyü və çörək kimi qidalara əsas yeməklərlə birlikdə istehlak edilən hissəsinin azaldılması pəhrizi tarazlaşdırmağa kömək edəcək. Bol su içilməlidir. Ən azı 2,5 litr su içməyi tərcih etmək lazımdır. İstifadə olunan çay və qəhvənin ümumi miqdarının 4 stəkandan çox olmamasına diqqət yetirilməlidir. Bayram tətilində yalnız yeməklə keçilməməlidir. Əgər bayram zamanı istirahət mərkəzinə qalacaqsınızsa, mümkün qədər ev pəhrizinizi saxlamağa çalışmalısınız. Açıq bufet tərzində istehlakın mövcud olduğu bir yerdəyikse, cəmi 7 seçimdən (yumurta, pendir, zeytun, soyuq tərəvəzlər, bal/bəhməz/mürəbbə, tam taxıl çörəyi və ya tam buğdalı çörəkdən ibarət səhər yeməyi boşqabı, çay/qəhvə) səhər saatlarında kiçik hissələrdə hazırlanmalı-

dır. Nəzarət əgər et/toyuq/balıq kimi heyvan mənşəli qidalarla hazırlanırsa, axşam yeməyi təvəzə əsaslanmalıdır. Bayram yalnız yeməklə deyil, mümkün qədər aktiv olaraq, müntəzəm gəzintilərlə də keçməlidir”.

Mütəxəssis qeyd edir ki, şəkərli diabet və ürək xəstələri bayramı “qaçış” kimi görməməlidir: “Bayramda baş verə biləcək qəbizlik kimi həzm problemlərinin qarşısını almaq üçün əsas yeməklərin yanında göyərtili və zeytun yağı ehtiva edən salat olmalıdır. Həmçinin kefir və ya kətan toxumu əlavə edilmiş qatıqla qəlyanaltı etmək olar. Şəkərli diabet, ürək xəstəliyi, yüksək təzyiq və digər xroniki xəstəlikləri olan insanlar mümkün qədər qidalanmalarına diqqət etməli, bayramı “qaçış” hesab edərək həddindən artıq qida qəbul etməməli, səbəb ola biləcək şəkildə yemək yeməməlidirlər.

Biotehnologiya və Mikrobiologiya Mütəxəssisi Prof. Dr. İbrahim Adnan Saraçoğlu Ramazan ayında həddindən artıq şirın və yağlı qidaların istehlak edildiyinə və bu səbəbdən metabolik xəstəliklərin Ramazandan sonra ortaya çıxdığına diqqət çəkib. Ramazan ayında çox zəngin süfrələr hazırlanmamalıdır.

Q Afaq MİRAYIQ, “Yeni Müsavat”

Artıq iki həftədir ki, paytaxt Bakıda çiylək satışa çıxarılıb. İstənilən böyük supermarketlərdə, bazarlarda piştaxtaların üstündə açıq şəkildə və yaxud plastik qablarda çiylək görmək olar. Müşahidələrimizdən deyə bilirik ki, ötən həftə mövsümü olmayan bu meyvənin 1 kiloqramının qiyməti 9-10 manata idisə, artıq qiymət 6-8 manata düşüb.

"8-ci kilometr" bazarında müşahidə apararkən çiyləyin kilosunu 4 manata satan satıcılara da rast gəldik. Satıcılar bildirir ki, qiymət aşağı düşdükcə, müştərilərin sayı artır və alıcılıq qabiliyyəti hazırkı dövr üçün qənaətbəxşdir.

Məlum olduğu kimi, hazırda ölkəmizə müxtəlif ölkələrdən də çiylək idxal olunur. Lakin bazardakı satıcılarla söhbətləşəndə bildirdilər ki, hazırda satışa çıxarılan çiyləklər əsasən ölkəmizdəki istixanalarda yetişdirilən məhsullardır.

Azər adlı satıcı ilə söhbətləşərkən bizə bildirdi ki, artıq 3 gündür ki, çiyləyi də satışa çıxarır: "2-3 həftə əvvəl alıcılar əsasən bazarda alma, armud, mandarin və portağal almağa üstünlük verirdilərsə, indi çiylək almağa çalışırlar. Tələb olduğu üçün 3 gündür ki, bazara çiylək də çıxarıram və deyim ki, satışı pis deyil. Hazırda satışa 2 cür çiylək çıxarmışam, birinin kiloqramı 7 manata, digəri isə 8 manatadır.

Bəziləri deyir ki, indiki çiyləklər zəhərlənməyə yaraşır, amma nə ötən illərdə, nə indi bununla bağlı şikayətə rast gəlməmişik".

Alıcı Natella Qasimova isə bildirir ki, bu il ilk dəfədir ki, çiylək alır: "Yarım kiloqram almağı düşünürəm. Evdə uşaq istəyir, məcburən almalıyam. Hamı bilir ki, indi bazara çıxan istər çiylək, istərsə də alça istixanalarda gübrə ilə

yetişir. Yeni istər-istəməz müəyyən təsirləri ola bilər. Amma uşaq başqasında görünür, istəyir, buna görə də az miqdarda da olsa alma-

Mütəxəssislər hər zaman qeyd edir ki, istənilən hər meyvə öz mövsümündə yeyilməlidir. Çünki məlum məsələdir ki, mövsü-

Tibb elmləri doktoru, professor Adil Qeybullayev mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışır: "Öncə qeyd edim ki, hazırda ba-

raitdə, müəyyən gübrələrin və zərərverici maddələrin sayəsində yetişən meyvələr insan orqanizmi üçün təhlükəlidir. Lakin meyvəni

vermək məsləhət deyil. Bu uşaqlarda mədə-bağırsaq problemi yaradır".

Həmçinin mütəxəssislər bildirir ki, hazırda satışa çı-

Bazarlarda satışa çıxarılan çiyləklər: yeyək, yeməyək - reportaj

Həkim: "Süni şəraitdə, müəyyən gübrələrin və zərərverici maddələrin sayəsində yetişən meyvələr insan orqanizmi üçün təhlükəlidir"

ğa çalışırıq.

Alanda xüsusi diqqət edirik ki, çiyləyin ölçüsü böyük olmasın. Çünki deyirlər ki, ölçüsü böyük olan çiyləklər təhlükəlidir".

Məlumdur ki, aprel ayının heç birinci ongünlüyü tamam olmayıb və çiyləyin əsl mövsümü ən azı bir aydan sonra başlayacaq. Bu baxımdan hazırda bazara çıxarılan bütün çiyləklər istixanalarda, xüsusi gübrə ilə yetişdirilir. Bəs mövsümü olmayan çiyləyin insan orqanizminə hansı zərəri və yaxud faydası var?

mündə yeyilən meyvə daha faydalıdır. Vaxtından tez satışa çıxardılan çiylək istixana şəraitində yetişdirilir. Bu şəraitdə məhsulların daha tez yetişdirilməsi üçün əksər hallarda torpağa təyinatdan artıq gübrə verilir. Bu isə məhsulda normadan artıq nitratın toplanmasına səbəb ola bilər. Bu zaman isə zəhərlənmənin baş verməsi qaçılmazdır. Bu baxımdan tez satışa çıxarılan çiyləyi alıb yemək yaşlı insanlar, uşaqlar və hamilə qadınlar üçün daha təhlükəli olduğu bildirilir.

zarlarda peyda olan meyvə-tərəvəzin əksəriyyəti istixanalarda, xüsusi şəraitdə yetişdirilir. Ona görə də bu cür meyvə-tərəvəzlər demək olar ki, tam yetişmir. Təvsiyəm budur ki, insanlar mümkün qədər nəfsini qorumalı, hər meyvəni öz mövsümündə qəbul etməyi bacarmalıdır. Heç olmasa ən azı yetişən dövrdə, normal halda olarkən qəbul etsinlər.

Mövsümü olmayan meyvələrin insan orqanizminə vurduğu zərərlərinə gəldikdə, əlbəttə ki, süni şə-

öz mövsümündə qəbul edəndə bəzən qida ritminə müsbət təsir edir.

Bu baxımdan nəfəsə nəzarət etmək, xarici görünüşü, dadı adekvat olmayan meyvələrdən mümkün qədər uzaq qaçmaq lazımdır və bu çox vacibdir".

Tanınmış pediatr Vəqif Qarayev isə qeyd edir ki, hazırda satışda olan, mövsümü olmayan meyvələr xüsusən uşaqlara mənfi təsir göstərir: "Hazırda satışda olan pomidor-xiyar, gilə, alça, çiylək meyvələrini uşaqlara

xarilan çiyləyin ölçüsünün həddindən artıq böyük olması ona azot gübrəsinin çox qatılmasının göstəricisidir. Əgər çiylək istixanada azot gübrəsi ilə yetişdirilsə, bu zaman məhsula toplanan nitratlar allergiyanın kəskin artmasına səbəb olur.

Çiylək torpaqda yetişdiyi üçün istehlak etməzdən öncə mütləq şəkildə bol su ilə yuyulmalı və üzərindəki torpaq hissəcikləri təmizlənməlidir. Həmçinin təbii və keyfiyyətli məhsulu seçərkən çiyləyin mövsümü olmasına və rənginə, ətrinə xüsusi diqqət edilməlidir. Belə ki, alimlər düşünür ki, çiyləyin rəngi onun tərkibində olan zülalların zənginliyindən asılıdır. Çiylək nə qədər parlaq olsa, bu onun tərkibində bir o qədər bol və faydalı zülalların mövcudluğundan xəbər verir. Çiylək isti seven bitkidir, lakin o məhsulu istehlaka təqdim edərkən soyuq temperatur rejiminə mütləq şəkildə əməl olunmalıdır. Xüsusən də antisanitar, gün şüalarına məruz qalan şəraitdə çiylək məhsullarının satışı və istehlakı tövsiyə olunmur. Asanlıqla xarab ola biləcək yetişmiş çiyləklər bir neçə gün ərzində istehlak edilməlidir.

Xalidə GƏRAY
Fotolar müəllifindir
"Yeni Müsavat"

"E-taksi" sistemi yaradıldı - kartı olmayanlar cərimələnəcək

Taksi fəaliyyətinə dair nəzarət mexanizminin həyata keçirilməsi üçün "AYNA" informasiya sisteminə "E-taksi" alt sistemi yaradılıb.

Musavat.com Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyinə istinadən xəbər verir ki, operatorlar tərəfindən adsızlaşdırılmış məlumatlar real vaxt rejimində həmin sistemə ötürüləcək.

Bununla yanaşı, ərazidə fiziki olaraq AYNA və DYP əməkdaşları tərəfindən buraxılış kartları yoxlanılacaq.

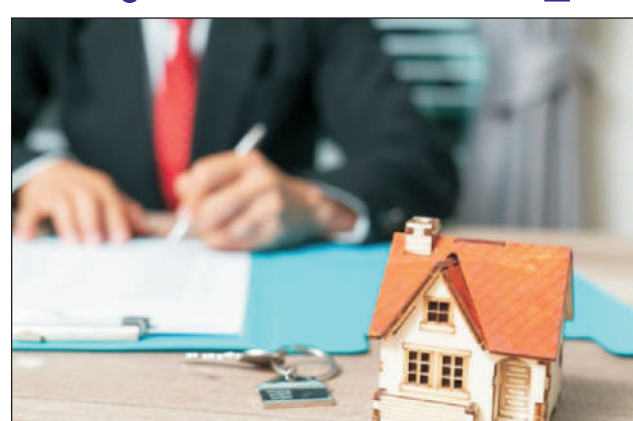
Buraxılış kartı olmadan taksi minik avtomobilləri ilə sərnəşin daşıyanlar İnzibati Xətalər Məcəlləsinə əsasən cərimələnəcək.

İpoteka və Kredit Zəmanəti Fondunda yoxlama aparılacaq

Biz deputatlar, o cümlədən mən hər zaman deyirik, filankəs oğurladı, filankəs qaçdı.

APA xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin aprelin 8-də keçirilən iclasında "Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının 2023-cü ildə fəaliyyəti haqqında Hesabat"ın müzakirəsi zamanı **deputat Rəfət Quliyev** deyib.

Deputat təklif edib ki, biz nümunəvi qurumları müəyyənləşdirək: "Yeni hansı qurumda pozuntu olmayıbsa, bunu açıqlaya bilərik".

Deputat qeyd edib ki, hesabatda yayınma, itki, kənarlaşma, mənimsəmə ifadələri var: "Bunların ən çoxu satınalmalarla bağlıdır, daha dəqiq olmalıyıq.

0,2 milyon manat və 0,5 milyon qayıdışla bağlı rəqəmlər görürük. Sonda İpoteka və Kredit Zəmanəti Fondu var, 3 milyard manatdan çox o fondun xətti ilə

kreditlər ayrılıb. Bu fond yoxlanılıbmı və yoxlanılacaq mı?"

"İpoteka və Kredit Zəmanəti Fondunda yoxlama aparılacaq".

Bunu isə Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin iclasında "Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının 2023-cü ildə fəaliyyəti haqqında Hesabat"ın müzakirəsi zamanı Palatanın sədri Vüqar Gülməmmədov deyib.

Vüqar Gülməmmədov qeyd edib ki, fondun yoxlama 2024-cü ilin iş planına salınıb.

ÜSAVAT

Son səhifə

N 61 (8434) 9 aprel 2024

Fransada merin evindən külli miqdarda çətənə tapıldı

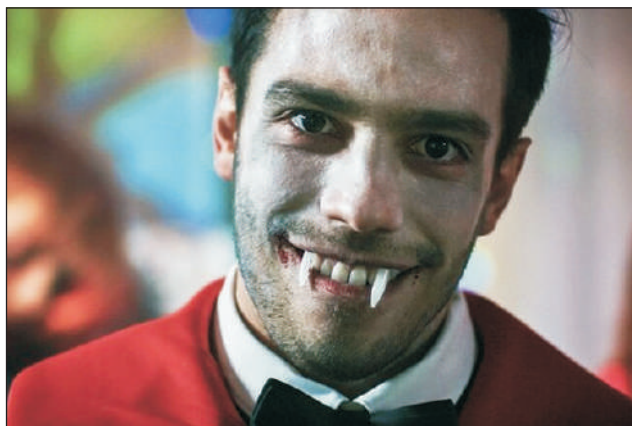
Fransada polis əməkdaşları Avallon şəhərinin (Yonna departamenti) qadın meri Camille Hobsəuinin evində axtarış apararkən orada 70 kiloqram çətənə aşkar ediblər. Qeyd olunub ki, hüquq-mühafizə orqanlarına kommuna merinin qardaşının qadağan olunmuş maddələrin alveri ilə əlaqəsinin olması barədə məlumat daxil olub. Xatırladaq ki, Hobsəui özü Fransa Sosialist Partiyasını təmsil edir və 2021-ci ildə Avallon administrasiyasının rəhbəri vəzifəsinə seçilib. O, həm də regional məsləhətçi kimi fəaliyyət göstərir.

İnsan beyni böyüyür - araşdırma

Yeni araşdırmalar göstərir ki, insan beyninin ölçüsü zamanla tədricən artır və bu, gənc nəsillərdə demensiya riskini azalda bilər. Yaşı 55-65 arasında olan üç mindən çox amerikalının beyninin təsviri ilə aparılan araşdırma, 1970-ci illərdə doğulanların ümumi beyin həcmi 1930-cu illərdə doğulanlara nisbətən 6,6 faiz daha çox olduğunu ortaya qoyub. Yaddaş və öyrənmədə mühüm rol oynayan beynin xüsusi hissəsi tədqiq edilən ardıcıl nəsillər arasında həcmə görə 5,7 faiz genişləyib. Bu, boy və yaş kimi digər təsirli olan amillər nəzərə alındıqdan sonra belə doğru idi.

Tədqiqatə rəhbərlik edən Kaliforniya Davis Universitetinin nevroloqu Çarlz Dekarli bildirib ki, hər hansı bir insanın doğulduğu 10 il beynin böyüklüyünü göstərir və potensial olaraq uzunmüddətli beynin sağlamlığına təsir edir. Genetika beynin ölçüsünün müəyyən edilməsində mühüm rol oynayır, lakin əldə edilən nəticələr göstərir ki, sağlamlıq, sosial, mədəni və təhsil faktorları kimi təsirlər də rol oynaya bilər. Bu gün demensiya bütün dünyada on milyonlarla insana öz təsirini göstərir və dünya əhalisinin yaşlanması ilə yaxın üç onillikdə xəstəliyin diaqnozu üç dəfə artacaq. Ancaq düşünmək üçün ümidverici bir məlumat var - son üç onillikdə ABS və Avropada demensiya halları hər on ildə təxminən 13 faiz azalıb. Gənc nəsillərdə demensiyanın riski ehtimal ki, daha sağlam həyat tərzi və tərbiyə ilə əlaqədar olaraq azalır.

Yaşlı qadın evində vampir olduğunu iddia etdi

Rusiyanın Kursk vilayətində 82 yaşlı qadın axşam yeməyində onun qanını içdiyini iddia etdiyi naməlum vampirin saxlanması tələbi ilə polisə müraciət edib. Onun sözlərinə görə, naməlum şəxs iz buraxmamaq üçün qanı şprislə götürür və bir neçə dəfəyə onu içir. Təqaüdcü polisə izahat verib ki, naməlum şəxs bunu qəsdən edir ki, heç kim ona inanmasın. Yaşlı qadın qonağını uzun dişləri və eybəcər üz cizgiləri olan kişi kimi təsvir edib. Polis təqaüdcünü sakitləşdirib.

Gün ərzində nə qədər şokolad yemək olar?

Tünd şokolad vitamin və mikroelementlərlə zəngindir, lakin onun gündəlik olaraq istehlak edilməsi ağır ateroskleroz riskini artırır". Bu barədə Rusiyanın Dövlət Təhsil Universitetinin Tibb fakültəsinin Fundamental tibb fənləri kafedrasının müəllimi Aleksandr Umnov danışıb.

Şokoladın tərkibində dəmir, fosfor, manqan, sink və polifenollar var - onlar toxumaların oksigenlə təminatını, yəni sağlamlığını, dırnaqların, saçların və sümüklərin böyüməsini yaxşılaşdırır. Bununla belə, şokoladda həddindən artıq şəkər və yağ ağır ateroskleroz, diabet və piylənmə riskini artırır. Umnov hesab edir ki, şokoladlı konfetlər xüsusilə təhlükəlidir. "Gündəlik 40 qram tünd şokolad və 20 qram südlü şokolad istehlak etmək nisbətən daha təhlükəsizdir", - deyə həkim yekunlaşdırıb.

Hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları gələcəkdə psixiatriya xəstəxanasının komandası ilə qadına baş çəkməyi planlaşdırırlar.

Bu qan qrupundan olan qadınlar ən ağıllı və gözəl uşaqları dünyaya gətirir

Pakistanın Sind Dövlət Tibb Universitetinin mütəxəssisləri müəyyən ediblər ki, ən ağıllı və ən gözəl uşaqlar birinci qan qrupu olan qadınlar tərəfindən doğulur. Alimlərin araşdırması "National Journal of Health Sciences" (NJHSciences) jurnalında dərc olunub. Uşağın qabiliyyətlərinin təxminən 70%-i anadan ötürülür və onlar əsasən qadın qan qrupu ilə müəyyən edilir. Beləliklə, IV qan qrupu olan anaların övladları idmanda uğur qazanmağa və sağlamlığa meyllidirlər. Üçüncü qan qrupu olan qadınların uşaqları adətən başqalarına nisbətən yaradıcılığa, ikinci qan qrupu olan anaların uşaqları isə təhqiqi düşüncəyə meyllidirlər.

Əgər valideyndə birinci qan qrupu varsa, o zaman övladının intellekt səviyyəsi yüksək olacaq və başqaları da onları daha çox bəyənəcək - onlar cinsi cəlbədiçiliyi ilə seçilir. "Birinci qan qrupu olan qadınların hamilə qalması fizioloji cəhətdən daha çətin, çünki digər qrupların sahibləri ilə müqayisədə onların yumurta sayı və keyfiyyəti daha azdır, buna görə də daha keyfiyyətli embrionların təbii seçimi var", - deyə elm adamları izah edib.

Bunları bilirsinizmi?

- * Əgər ədviiyətli bir şey yedikdən sonra bir çay qaşığı şəkər yesəniz, o sizin hərarətinizi azaldacaq.
- * Almaniya bir çox qocalar evinin önündə yaşlı vətəndaşların qaçib gəlməsinin qarşısını almaq üçün saxta dayanacaqlar var.
- * Dalgıcların üzərindəki su qırmızı və sarı işıq filtrləyərək hər şeyin mavi tonda olmasını təmin edir. Süni bir işıq qaynağıyla dalmış isə su altının gerçək rənglərini görməni təmin edə bilər.
- * Bütün qütb ayları solaxay olur.
- * Fillər bellərindəki dəri qırıqıqlıqlarını ağcaqanadları öldürmək üçün istifadə edirlər.
- * Bir qaba çoxlu fıstıq yığsanız, bir müddət sonra özü partlayacaqdır.
- * Rusiyanın gəlirinin 10%-i "Vodka" satışlarının payına düşür.
- * Çində uşaqlar anadan olduğu andan 1 yaşında sayılırlar.
- * Anların başlarında 3 kiçik, ön tərəfdə isə 2 böyük göz olmaqla, 5 gözləri var.
- * Kenquru sürüsü ingiliscə "mob", yeni "şəbəke" adlandırılır.
- * Bir ilbiz 1 illik yolu 115 günə gedə bilər.
- * Bir amerikan dolları bankofunun ortalaması ömrü 18 ayaq.
- * Tək yumurta əkizi olan iki qadın, tək yumurta əkizi olan iki kişi ilə evlənsə onların uşaqları genetik olaraq qardaş olur.
- * Çilidəki Atacama çölünə bu günə qədər yağış yağmayıb.
- * Bir qurtum dəniz suyunda milyonlarla bakteriya, yüz minlərlə bitki mənşəli plankton və on minlərlə heyvan planktonları mövcuddur.

Bu qidalarla beyninizi məhv etməyin

Bəzi qidalar bədəninizə xeyirdən çox zərər vurur. Dietoloqlar mağazada satılan hazır və ya şəkərli qidaların çoxunun beyin hüceyrələri üzərində olduqca mənfi təsirə malik olduğunu bildiriblər. Bu ərzaqlardan bəzilərinə təqdim edirik: Şəkərli qidalar həm çəkinin artmasına səbəb olur, həm də yaddaş zəifliyinə gətirib çıxarır. Alkoqolun uzun müddətdə qəbulu qaraciyəri sıradan çıxarmaqla yanaşı, beyində zehni yorğunluğa və diqqətin zəifləməsinə səbəb olur. Qızarmış yeməklərin piylənmə ilə bərbəşə əlaqəsi olduğu məlumdur. Lakin mütəxəssislər bu qidaların beyin hüceyrələrinin yavaş-yavaş öldürdüyü qənaətinə gəliblər. Bəzi yağlar digərlərinə görə daha təhlükəlidir. Məsələn, çox qızdırılmış günəbaxan yağı ən zərərli yağlardan hesab edilir. Dəfələrlə istifadə edilmiş yağlarda bişən yeməklər Alzaymer xəstəliyi və beyin xərçəngi riskini artırır.

Çox duzlu yeməklər qan təzyiqini artırır və ürəyə ciddi ziyan vurur. Belə qidalar beyin qan dövranını pozur və nəticədə yaddaş problemi yaranır. Süni şirələndiricilər anqlamağa çalışan insanların ən çox istifadə etdiyi ərzaqdır. Bu şəkərvəzəddicilərin kalorisi az olsa da, xeyirdən çox ziyanı var. Belə ki, uzun müddət istifadəsi beyində ciddi problemlərə və göz xəstəliklərinə səbəb olur.

Hər gün bir banan yesək, orqanizm necə reaksiya verəcək?

İndiki vaxtda sağlam qidalanma və düzgün qida seçimi hər zamankından daha vacibdir. Bu nöqtdədə bəzi sirli və təsirli qidalar var ki, onların möcüzəvi təsiri göz ardı edilməz. Meyvənin tərkibindəki vitaminlər, minerallar və antioksidantlar orqanizmi qidalandırır, immunitet sistemini gücləndirir və bir çox xəstəliklərdən qoruyur. Ancaq onun bu qədər təsirli olması üçün vacib olan, müntəzəm olaraq istehlak edilməsi və vərdis hahına salınmasıdır. Hamımız bilir ki, meyvə və tərəvəzlər gündəlik qidalanmamızda və sağlamlığımızda mühüm rol oynayır və banan da o qidalardan biridir. Bəs bir bananın sizin üçün nə qədər faydalı ola biləcəyini heç düşünmüsünüzmü?

Banan, qan təzyiqinizi aşağı salmağa kömək edə biləcək olduqca yüksək səviyyədə kalium təmin etməsi ilə tanınır. Bir orta banan sizə tövsiyə olunan gündəlik kalium qəbulunun təxminən 9%-ni təmin edə bilər ki, bu da ürək sağlamlığına töhfə verir və ürək xəstəliyi riskini azaldır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Məsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAVİ: 1.500